

OLAV

Per Bjørn Halvorsen o.p. har
oversatt den nye katekismen, s. 3
Moralteologien var vanskeligst!

Gun Jeanne Wreden, s. 6
Den hellige Klaras spiritualitet

Folkemord i Rwanda, s. 10
Årsaker og bakgrunn

Rwanda, s. 13
En kirke i ruiner?

Musikalsk festskrift, s. 15
Dominikansk gregorianikk på plate

Dag A. Bårnes, s. 16
En generasjon med Caritas Norge

Brian McNeil c.r.v., s. 18
Anbefalt lesning!

ST. OLAV

Mørk november - Mor Teresa har ordet:

Livet er fullt av muligheter, gjør noe ut av dem.
Livet er skjønnhet, fryd deg over den.
Livet er fullt av velsignelser, ta dem inn over deg.
Livet er drømmer, gi dem liv.
Livet er en utfordring, svar på den.
Livet er plikter, utfør dem.
Livet er lek, bli med på den.
Livet er dyrebart, vern om det.
Livet er rikt, ta vare på det.
Livet er kjærlighet, gled deg over den.
Livet er et mysterium, ta det inn over deg.
Livet er et løfte, hold det.
Livet er en hymne, syng den.
Livet er en tragedie, legg den bak deg.
Livet er et eventyr, bli med på det.
Livet er glede, gjør deg fortjent til den.
Livet er liv, forsvar det.

Nina Valsø:

Per Bjørn Halvorsen o.p. oversatte verdenskatekismen:

- Moralteologien var vanskeligst!

3

Vi ventet å møte en utslitt mann med tydelige spor etter søvnløse netter og utmattende arbeidsøkter.

Eller kanskje noe ibsenskt blekt og hulkinnet, i dype betraktninger over teologiske formuleringer. - Og så sitter han lettere tilbakelent i klostrets hage og betrakter husets forsømte gressplen!

Dominikanerpater *Per Bjørn Halvorsen* ønsker velkommen med trøndersk tonefall og solskinn i stemmen. Han har oversatt verdenskatekismen til norsk, den kommer på markedet i november, men oversetteren virker nesten ufor-skammet avslappet.

- *Har du ikke prestasjonsangst?*

- Prestasjonsangst? Han strekker hånden bedagelig ut etter kaffekoppen mens han damper på sigaretten som en nordisk "Marlborough Man". Nei, han virker ikke det spor engstelig.

- *Du har oversatt 667 sider og 3000 fotnoter på 6 måneder; det høres ikke direkte helsebringende ut?*

- Tvert imot! Jeg vil heller si det har vært godt å kunne konsentrere seg om ett prosjekt over så lang tid. Vanligvis arbeider jeg med ti forskjellige ting om gangen...

Han ser på oss med fløyel i blikket og lar seg aldeles ikke vippe av pinnen.

Ingen oppslagsbok

- *Det er sagt og skrevet mye om denne katekismen. Hvem er den egentlig beregnet på?*

- Den skal være en referansetekst for biskoper, prester, kateketer og forfattere av lokale katekismer, for-

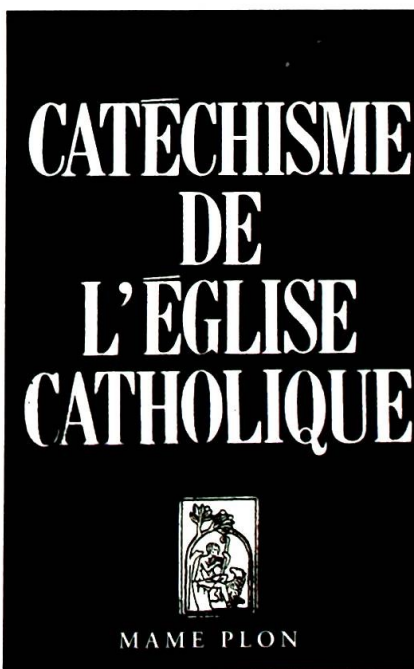
klarer pater Per Bjørn.

- *Ikke for legfolk?*

- Jo, men den må leses i sammenheng, og egner seg dårlig som oppslagsverk.

- *Her ligger det altså an til mange muntre sitater når tabloidpressen får kloa i den?*

- Den som vil, finner sikkert avsnitt som bygger opp under for-

Slik ser den franske originalutgaven til verdenskatekismen ut - i november kommer den på norsk.

dommer om at kirken er bakstreversk. Særlig i moralteologien.

Pater Per Bjørn regner med at mange vil slå opp under temaet "seksualspørsmål" på jakt etter eksempler på forstokkede synspunkter.

- *Og her er det ingen nye signaler?*

(Latter) - Nei. Det er heller ikke katekismens oppgave å være original...

Mangler katolsk språk

Til tross for paterens iherdige bagatellisering av egen innsats, skjønner vi at det å oversette en katekisme ikke er noen lettvinnet oppgave.

- *Har vi et katolsk språk i Norge?*

Han tenner en ny sigarett og prøver å få et uformelig askebeger til å balansere på kneet. Vi nærmer oss et kjerneproblem.

- Vanskeligheten har vært å finne dekkende norske uttrykk. Mye av vår religiøse terminologi er utbrukt og misvisende. Som oversetter har jeg heller ikke lov til å komme med forklarende noter, jeg er bundet til å ligge så nær den franske originalen som mulig.

- *Kan du nevne noen eksempler?*

"Dyd" er et håpløst ord på norsk. Det latinske "virtus" betyr jo egentlig mannskraft. På norsk blir det liksom noe... snerpete. Men hva skal man erstatte det med?

Han stirrer et øyeblikk ut i været. - Den klassiske, thomistiske fremstillingsmåten er dessuten fremmed for vår tenkemåte. Jeg måtte legge meg på et... nærmest... gammelkanaanittisk språk!

Han tar en slurk kaffe. Et fly går inn for landing på Fornebu mens vi

Teknologi og menneskerettigheter

"I rasende fart er moderne teknologi i ferd med å bli et sentralt redskap i menneskerettighets-arbeidet, og en stadig større hodepine for sensurlyste undertrykkere," leser vi i Amnesty Nytt. "Kampen for menneskerettighetene har beveget seg inn i en forunderlig verden hvor fax- og datamaskiner båret av lyslederkabler og satelitter er gått i 'det godes tjeneste' og har innvarslet slaget om 'cyberspace' - det kybernetiske rom."

Ved Amnestys hovedkvarter i London er et titalls medarbeidere beskjeftiget på full tid med å bringe Amnesty inn i den elektroniske verden. De har flere millioner kroner hvert år til å gjøre det.

I Norge er Amnesty knyttet til London gjennom e-mail - elektronisk post - men bruken er ennå begrenset. I Indonesiakampanjen som Amnesty nå starter, sates det særlig på kommunikasjon gjennom datanettverk. Det er vanskelig for myndighetene å sensurere.

Viktigere enn hva du sier og gjør. . .

"Dessverre gjenkjenner jeg elementer av fariseernes tankegods i dagens teologiske debatt," sier forfatteren Tor Edvin Dahl. Som stiller følgende spørsmål: "Ser de ikke hva Jesus har prøvd å lære oss? At viktigere enn hva vi sier og gjør, er hvem du er i ditt hjerte. Og der har bare Vårherre innsyn. . ."

Det er viktig at vår naturlige trang til å utforske oss selv og verden ikke drepes av autoritære troskrav, mener Tor Edvin Dahl. Men han tar avstand fra dem som freidig

4

studerer denne gammelkanaanitten fra Overhalla. Han drar seg i skjegget med en utgrunnelig mine, av og til virker han nærmest distré.

- Er det mulig å lage en nøytral oversettelse?

- Hæ?

- Er det mulig å...

- Jeg ble nødt til å foreta teologiske avveininger og legge inn mine tolkninger. Det sies at norsk er et fattig språk, men jeg oppdaget at vi har ti ord med ulik valør der den franske originalen har ett. Noen fremmedord er rett og slett uoversettelige, for eksempel "teologal" i begrepet "teologale dyder" (tro, håp og kjærlighet). "Teologal" betyr at vi har å gjøre med en Guds gave.

- "Veniell synd" skapte også endel hodebry. Direkte oversatt betyr det "tilgivelige synder" som igjen forutsetter at det finnes "utilgivelige synder", og det er jo ikke gangbar teologi. Biskopen foreslo uttrykket "svakhetsynd", som ikke er helt dekkende - alle synder kan jo defineres slik, men heretter blir dette ordet normgivende, og erstatter en gang for alle det gamle uttrykket "tilgivelig synd".

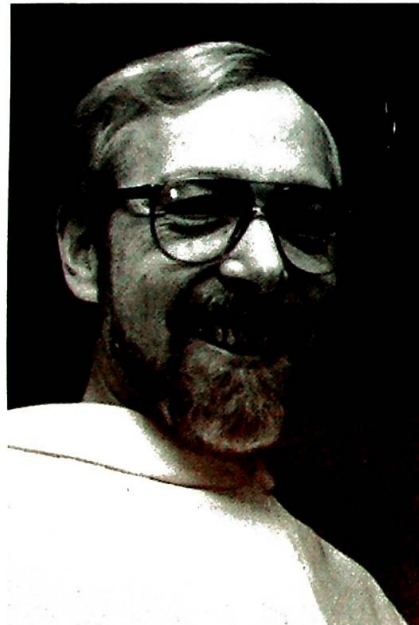
- Jeg kan også nevne "Sensus fidelium": De troendes "sans". På norsk kan ordet "sans" forveksles med instinkt. Det ville blitt feil, fordi det utelukker intellektet. Jeg valgte istedet ordet "skjønn".

Godkjennelsesprosessen

- Som oversetter er du med på å forme et norsk katolsk språk for ettertiden. Har det vært vanskelig å sitte alene med arbeidet?

- Det ville blitt mer komplisert

hvis vi var flere! Men oversettelsen må selvfølgelig gjennom en omfattende godkjennelsesprosess. Manus er lest av fire norske konsulenter, oppnevnt av biskopen. Den er også godkjent av den nordiske bispekonferansen, og til slutt Vatikanet.

God grunn til å smile for pater Per Bjørn Halvorsen: hans norske oversettelse av verdenskatekismen er klar for trykken.. Skjønt dette bildet er tatt før han gikk i gang med de 667 sidene og 3000 fototene! Foto: Per Svensson.

Pater Per Bjørn må ha gjort en fremragende jobb, godkjennelsen ble klar på rekordtid...

- Hva var vanskeligst med oversettelsen?

- Moralteologien, på grunn av de språklige problemene jeg nevnte. Men arbeidet har også gitt meg mye personlig glede, særlig de par-

tiene som interesserte meg spesielt fra før. Jeg la mye flid i å skape gode oversettelser av sitater fra kirkefedrene.

Kritikk

- Katekismen er blitt en bestselger, men den har også møtt adskillig kritikk. Hva har den gått ut på.

- Den seriøse kritikken er rettet mot metoden man har brukt i utformingen av katekismen. En innvending er at Skriften bare brukes som illustrasjon. Den samme kritikken ble forøvrig rettet mot dokumentene etter Det 2. Vatikankonsil. Den andre hovedinnvendingen går på dette med "sannhetenes hierarki". Ikke alle sannheter er like vesentlige. Dette er ikke markert tydelig nok, mener mange.

- Berettiget kritikk?

- For meg er det slående at så mange leser katekismer med "negative briller". Med dagens antiromerske nevrose kan vi vel ikke vente annet... Pater Per Bjørn skynder seg å legge til at katekismen slett ikke er et eksklusivt romersk tiltak.

- Dette er et kollektivt verk. Katekismen er en systematisering av kirkens lære etter Det 2. Vatikankonsil. Det ble laget ni utkast til teksten, og hvert utkast er lest og kommentert av alle kirkens biskoper.

Første siden Tridentinerkonsilet

- Det bør vel også sies at den katolske kirke ikke dynger oss ned med katekismer i tide og utide. Dette er vel den første siden Tridentinerkonsilet?

- Ja, den såkalte Romerske

forsyner seg med en bit kristendom, en dash islam, litt humanetikk og noen pikante smakstoffer fra hinduismen for så å koke sammen et pytt-i-panne-livssyn. For ham må troen ha en fast kjerne som angir retningen i livet.

"Hva Gud er, har jeg grublet mye over og ment mye om opp gjennom årene. Etter å ha forfattet 40 lærebøker i livssyn, er jeg fortsatt like langt fra noe absolutt svar. Det eneste jeg vet, er at min Far er kjærlig, og at himmelen er å tilhøre Ham nå og til evig tid."

Afrikansk biskop: Slipp kvinnene til!

La kvinner få bli "legkardinaler" og gi kvinner adgang til ledende stillinger i den katolske kirke! Det var rådet den kongole-siske biskopen Ernest Kombo kom med til sine bispekolleger nylig under Vatikan-synoden om ordenslivet. Blant tilhørerne i synode-aulaen var også pave Johannes Paul II. "Med Guds hjelp kan nonner bli et hvitglødende lys som vil lyse opp i verden

og virkelig være jordens salt," sa biskop Kombo.

Ifølge 'øyenvitner' ble biskop Kombos tale mottatt med taushet, skriver den engelske avisen *The Independent*. Det hører med at biskop Kombo hadde et resymé av sin tale klar til utdeling til journalistene - en 'pressevennlighet' som ikke alltid er like selvsagt i Vatikanet.

Katekismen fra 1566 kom som et svar på Luthers katekisme. Allerede den gang var man klar over problemet med katekismer som sådan: Kristendommen er jo ingen bokreligion. Den er basert på overlevering og tradisjon. Han kan spørre om det i det hele tatt er mulig å fikserer troen skriftlig. Her må vi bare erkjenne språkets begrensninger.

- Hittil er katekismen kommet ut på ni språk, den er solgt i over 3 millioner eksemplarer. Hvordan forklarer du suksessen?

- Kirken har manglet et oppdatert referanseverk. For yngre katolikker er Det 2. Vatikan-konsil allerede en fjern historisk hendelse. Katekismen viser hva kirken står for i dag.

- Kan vi vente en bearbeidet norsk utgave?

- Det hadde vært ønskelig, men foreløpig har vi ikke kapasitet. Dette er en av grunnene til at biskop Gerhard Schwenzer så raskt tok initiativet til at vi skulle få basisverket på norsk.

- Du sa innledningsvis at katekismens oppgave ikke er å være original. Finner vi i det hele tatt noe "nytt" der?

Pater Per Bjørn tar en tenkepause mens nok et fly går inn for landing over hodene våre. - Ja! Det finnes nyheter. Åpenheten overfor østkirken er ett eksempel. Og kirkelæren har foretatt en 180 graders dreining siden reformasjonen. Det skrives ikke lenger at "det fullkomne samfunn" er synlig til stede og identisk med den katolske kirke. Vi finner dessuten en sterk fordømmelse av antisemittismen. Den dog-

matiske delen er også mer innrettet mot vår tid, selv om den ikke inneholder noe nytt.

Ingen heder og ære

- Å utgi en bok, er som å sette et barn til verden sies det...

- Å? Det er iallfall ikke mitt barn!

- Du må vel ta et visst ansvar for farskap når det gjelder den norske utgaven... Hva slags ønsker har du for barnet?

- At det blir møtt med velvilje, og ikke vrangvilje...

- Og nå blir det heder og ære og plass i historiebøkene?

(Latter) - Nei. Dette er en selvut-slettende oppgave. Oversetterens navn står ikke oppført i katekismen.

- Men kjeften kommer sikkert fram, tror du ikke?

- Helt sikkert, ler p. Per Bjørn og strekker handa ut etter nok en Marlborough.

Vår mann i Roma:

Bedre plass for kvinner!

"Søndag åpnet pave Johannes Paul II en bispesynode i Vatikanet som skal ta for seg den manglende innflytelse for kvinner i den katolske kirke." lød teksten under et pavebilde i *International Herald Tribune* den 3. oktober. Hadde journalisten tittet Den nordiske bispekonferanse i kortene? Nærmere bestemt fått fatt i manus til det innlegg William Kenney, Sveriges hjelpebiskop, senere i måneden skulle fremføre i Roma under bispesynoden om ordenslivet - det var det den skulle handle om. Her ber nemlig de nordiske biskoper synoden om "å foreta de nødvendige endringer i kirkeretten" slik at det blir bedre plass for kvinner i kirkens rådgivende og beslutende organer. Og de ber også om at man gir ordenskvinnene spesiell oppmerksomhet og oppmuntring samt sørger for at de blir behandlet som likeverdige med kirkens menn.

Ut fra erfaringer om katolsk ordensliv på nordisk mark, sa biskop Kenney på sine nordiske kollegers vegne at ordenskapitlenes og Den Hellige Stols uttalelser (om ordenslivet) kun har verdi når de inspirerer ordenskvinner- og menn til å bære vitnesbyrd overfor de mennesker de lever blant. "Situasjonen i våre land innebærer at de ikke har hatt noe annet valg enn å gjøre nettopp det," understreket biskop Kenney. "Vi tror at deres måte å leve det viede liv på, der få mennesker uten videre forstår deres livsform, og der de snarere må ta utgangspunkt i i sin konkrete erfaring enn i teoretiske overveielser, skulle kunne være en veiviser i mange deler av verden der ordenslivet risikerer å stagnere".

(St:Olav kommer tilbake til synoden i neste nr.; i skrivende stund er den ennå ikke avsluttet.)

Den norske kirkes misjon?

"Er det ikke på tide å danne Den norske kirkes misjon, i et krafttak for å bryte ned de kulturelle sperrene mellom misjonsfolket og andre grupper i kristenfolket?" Det er Paul Leer-Salvesen - forfatter, teolog og høyskolelektor - som stiller spørsmålet.

Og han fortsetter: "Hør nå her: Man trenger verken være motstander av kvinne-

lige prester eller ha et spesielt bokstavtro bibelsyn for å være misjonsvenn. Man trenger ikke engang stemme Kristelig Folkparti eller være EU-motstander eller foretrekke lusekofte søndag ettermiddag. Det er ikke engang nødvendig å like julekake eller kunne strikke!"

FÆDRELANDSVENNEN

Fordommer om misjonen

"At vi ødelegger kulturen og tvinger troen på hjelpeløse, forsvarsløse mennesker som lever i sin egen idyll, det er en tankegang som er hårreisende uretterdig!" sier Rolf Ekenes, prest og Madagaskar-misjonær.

Han minner oss om at "misjonærer har tatt vare på gassisk språk, eventyrtradisjoner og folkløse. Befolkningen er blitt

6 Gun Jeanne Wreden: Den hellige Klaras spiritualitet

Det er i år 800 år siden den hellige Klara, Frans av Assisis nære venn og medarbeider, ble født - en milepæl vel verd å markere. I en artikkel i St.Olav nr. 8 ga *Johs. Brucee* et levende innblikk i Klaras liv og virke; nå følger *Gun Jeanne Wreden* opp med å rette blikket spesielt mot Klaras spiritualitet. Radikal Kristus-etterfølgelse og brennende sans for fattigdommens privilegium preget Klaras tenkemåte og livsstil - og er fremdeles ledetråden for hennes åndelige døtre, klarissene.

Et felles trekk ved alle dem kirken har erklært hellige (og mange fler), er at de har forstått betydningen av bønner som utgangspunkt for sitt virke. Frans av Assisi var intet unntak i så måte. Faktisk overveiet han ved et visst tidspunkt i sitt liv å trekke seg helt tilbake og leve som eremitt i kontemplativ stillhet, men det ble *Klara* som kom til å utvikle denne form for fransiskansk spiritualitet. De har forstått hverandre godt, disse to grunnleggerne av fransiskanerordenen - Klara, den aktive kvinne, som ble mor til klarissenes kontemplative gren, og Frans, den kontemplative mann, som ble far til Minstebrødrenes orden.

De var hverandres motstykke - en kvinnlig og en mannlig inkarnasjon av samme religiøse visjon.

Det er vanskelig å definere eksakt hva spiritualitet er. Jeg skal heller ikke forsøke, men bare antyde litt forsiktig at det er et meget sammensatt begrep, som bestem-

mes dels av et sett fastlagte, tradisjonelle leveregler og normer, samt en åndelig selvforståelse - dels av levende mennesker, slik de faktisk lever ut sin religiøse overbevisning i sin sammenheng og i sin tid.

Tenker man seg Den Hellige Ånds virke gjennom skaperverket analogt med sollysets fargespektrum, kan man kanskje si at like som hver elektromagnetiske bølge har sin karakteristiske farge innenfor det synlige spekteret etter brytningsgraden, slik har også hver spiritualitet sin egen farge, som preger dens åndelige tradisjon, tenkemåte og livsstil. Hver for seg er de en del av den kirkelige tradisjon, og samlet bærer og formidler de det guddomlige lys som opplyser naturen og menneskene.

En ordens spiritualitet nærer og støtter dens medlemmer og andre i deres streben etter å realisere seg selv som sant menneske. Det synes å være mange måter å realisere seg selv på.

Mennesker til alle tider har sikkert vært opptatt av dette spørsmålet - de som har hatt overskudd til å beskjeftige seg med slikt. I vår egen tid tilbys kurs i sensitivitetstrening og selvutvikling, bygget på moderne psykologi og litt visdom fra Østen.

Men intet av dette vil føre mennesket fram til sann selvrealisering, hvis det som Guds skapning ikke tar sitt utgangspunkt i Skaperen selv. Frans og Klara var samstemte i sin forståelse av hva det vil si å realisere seg selv fullstendig som menneske. De visste at dette kun kan skje gjennom Kristus. "Søk først Guds Rike," står det i Matteus (Mt.6,33) - det er dette livet dreier seg om. Det er dette de forskjellige ordeners spiritualitet søker å uttrykke.

Jo mer man åpner seg for Guds rike, jo nærmere man lar sitt liv forenes med Kristus - desto nærmere kommer man også seg selv.

Det er dette som er den ekte realisering av selvet at man blir til det mennesket Gud har skapt, og ingenting annet. Hverken mer eller mindre - og større kan det ikke bli.

Veien fra det menneskelige og det menneskegjorte til det guddomlige skjer gjennom Kristus. Det er han som er "veien, sannheten og livet." (Jh.14,6) For Frans og Klara betød dette i praksis at de forsøkte å gå den veien Jesus selv hadde vandret her på jorden og etterlikne hans liv i detalj, så godt det lot seg gjøre. Og det betød å følge Marias eksempel - hun som bar Jesus i sitt skjød - og åpne seg helt for Gud, og

Gun Jeanne Wreden er cand. theol. fra Oslo Universitet, utdannet sykepleier og homeopat. Hun er leder for Legdominikanerne i Norge.

bevisstgjort på egen kultur, har fått en nasjonal bevisstgjøring som dessverre lett vannes ut under vestlig påvirkning, ikke minst fra TV-skjermen. Afrika er blitt søppelkasse for europeisk video- og fjernsynspåvirkning.

De fleste afrikanske lederne har fått sin utdanning på misjonsskoler. Nelson Mandela er en av dem." TØNSBERG BLAD

pa rtaeiana

Kirkekoret i Asker og Bærum katolske menighet hører absolutt til de aktive med radius større enn egen søndagsmesse. Under sin dirigent Wolfgang Plägge har koret i den senere tid besøkt både Stavanger og Lillestrøm. Og siste søndag i september sang kirkekoret i Mariakirken på Gran, den ene av de to såkalte søsterkirkene.

"Kirken er fra 1100-årene, og det er

med spesielle følelser man hører den 9. gregorianske messe i slike omgivelser." skriver kormedlem Georg M. How i menighetsbladet Forum. Dagen etter orienterte pater Per Bjørn Halvorsen om den nye katekismen som han har oversatt til norsk. Arrangementet var i regi av det nyopprettede Katolsk Forum i Asker og Bærum, som nylig inviterte til sin første paneldebatt om "etiske aspekter ved fostervannsdiaagnostikk og abort".

bære ham i sitt hjerte og i kropp og sjel. Det betød ikke minst å leve i den fullstendige frihet som bare den radikale fattigdom kunne gi.

Fattigdommens privilegium

"Menneskesønnen har ikke engang det han kan hvile sitt hodet på," sier Jesus i Lukas-evangeliet (Lk.9,58). Han har vist oss et eksempel, og Klara minner oss om dette i sitt åndelige testament når hun skriver:

"Naken og fattig kom han til verden i en stall, og naken og fattig hang han på korset." Gods og gull tynger, og fanger i et nett av bånd, bekymringer og ansvar. Friheten er fattigdommens privilegium.

Det fortelles at da pave Gregor IX, forhenværende kardinal Hugolino, som hadde vært fransiskanerordenens beskytter og Frans' personlige venn, kom til Assisi i anledning Frans' helligkårsprosess, besøkte han også søstrene i San Damiano. Han ville ha Klara med på at søstrene skulle akseptere nok eiendom til å sikre klosterets fremtid. Klara avsto. Paven tenkte at hun kanskje følte seg bundet av det fattigdomsløftet hun hadde avgitt overfor Frans. "Hvis det er løftet ditt du frykter for," sa han, "så har jeg makt til å løse deg fra det."

Klara svarte "Hellige Far, ikke på noen måte vil jeg noensinne ønske å bli løst fra å følge Kristus."

Klara forble trofast mot Frans' fattigdomsideal.

I hennes testament står det blant annet: Den hellige Frans skrev selv vår regel, fremfor alt i den hensikt å hjelpe oss til å bevare den hellige

Den hellige Klara og den hellige Frans - detalj fra St. Martin-kapellet i den hellige Frans' basilika i Assisi.

fattigdom..... også i tale minnet han oss ofte om dette..... og i tillegg etterlot han seg flere skrifter (om dette), slik at vi aldri skulle glemme det - heller ikke etter hans død."

Og hun tilføyer: "... Også vi er redde for at dette vil forandre seg nå som ikke Frans lenger er her til å verne omdømme (fattigdommens privilegium). Med hellig beslutsomhet slår hun fast det hun kjemper for til sin død: "... som følge av dette, har vi frivillig fornyet våre løfter til den hellig fru Fattigdom, og vi har gjort dette for at søstrene som er her nå og de som følger,

ikke skal kunne vike fra dette prinsipp etter min død."

Kristi etterfølgelse - et liv i selvforsakelse og glede

Ville man følge Kristus til enhet med Gud, da måtte man leve slik Kristus gjorde - det fantes ingen annen mer behagelig vei, slik Klara og Frans så det. Mer enn hundre år etter skrev Thomas Kempis i 'Kristi etterfølgelse: "Jesus har nå mange som elsker hans himmelske kongerike, men få som bærer hans kors.... Mange følger Jesus til brytningen av brødet, men få helt til å

Nødhjelp - materiell og åndelig

"Nøden skriker mot oss fra de afrikanske flyktningeleirene, og vi overveldes av den menneskelige lidelse som formidles gjennom bilder og reportasjer fra Rwanda, fra Zaire og Tanzania," skriver generalsekretæren i Det Norske Bibelselskap. "Der mennesker lider," sier Ole Chr. Kvarme, "der blir de dype spørsmål i livet brennende, og der blir det også et behov for åndelig førstehjelp."

Her kan generalsekretæren sitere uttalelser fra medarbeidere i de store flyktning-

eleirene i hjertet av Afrika: "Når folk har fått mat og medisiner og kanskje en presentasjon over hodet, spør de også etter bibler." Og Kvarmes konklusjon er klar: "Det umiddelbare behov for mat, medisiner og materiell hjelp må dekkes og følges opp med åndelig førstehjelp - med Guds ord, med hjelp til bønn og fellesskap. . . Slik det gjelder for all nødhjelp, slik må også åndelig førstehjelp formidles med visdom og i respekt for de som mottar hjelpen."

NYTT OM BIBELEN

Salmar for AIDS-sjuke i Kenya
Ein ny lyd-kasset med utvalde salmar frå Bibelen presentert i ord og musikk er utvikla i Kenya for å gje ein bodskap om von til dei mange som er ramma av AIDS og deira familier. "Å leve med AIDS" er eit samarbeidsprosjekt mellom Bibelselskapet, Trans World Radio og ein organisasjon som driv rådgiving om AIDS. Bibelselskapet har også laga oppfølgingsmateriell: trykte bibeldeler og lyd-kassetar med bibeltekstar.

NYTT OM BIBELEN

8

drikke av lidelsens kalk."

Klara ønsket ingenting annet for seg og sine søstre enn at de måtte få følge Jesus hele veien, også i fattigdom og ydmykhet inntil døden. I sitt ønske om å forenes med Kristus i hans lidelser, gikk Klara så langt i sine bønner at selv Frans syntes hun gikk for vidt. "Man må akseptere de lidelser som kommer," sa han, "men man skal ikke oppsøke dem, og langt mindre skape dem for seg selv".

Ettersom årene gikk, innså Klara at Frans hadde rett. Hun innså at det var tilstrekkelig å leve en hjertets fattigdom ved å lide med den korsfestede i solidaritet med de fattige.

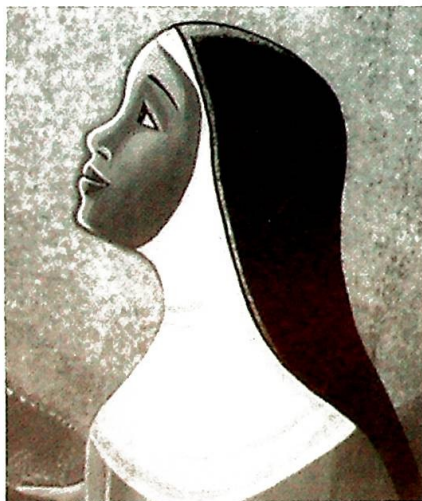
På frukten skal treet kjennes, heter det, - og frukten av et ekte og levet åndelig liv er glede.

Klara levde et hardt disiplinert liv, i streng selvforsakelse, men hun levde det i dyp forening med Kristus - og det er Hans vesen at Han gjør alle som gjør seg selv fattige for Hans skyld, rike på Guds kjærlighet. Denne overflod av kjærlighet som strømmer vedvarende fra Gud, får sitt fremste uttrykk i gleden, og gjennom gleden strømmer kjærligheten videre fra menneske til menneske. Det at gleden i så stor grad preget Klaras liv, er kanskje den fremste indikasjon på hennes Kristus-hengivelse. Med en sann moders omsorg forsøkte hun å lede sine døtre på den samme fattigdoms vei som hadde bragt henne og Frans så megen glede i livet.

Klarissene i dag

Ifølge Klaras regel må søstrene ikke erhverve mer landeiendom

enn det som er nødvendig for å dyrke en grønnsakhage, og de skal følge fattigdommens vei i enkelhet og ydmykhet. Ikke alle klarer seg av hagen for å dyrke mat i dag. De prøver imidlertid å leve i pakt med naturen gjennom en miljøbevisst livsstil, som naturlig følger av den typiske fransiskanske holdning som så sterkt vektlegger respekt og ærefrykt for Skaperen og hele Hans skaperverk.

"Saint Clare of Assisi", Poor Clare Workshop, Kamonyi, Rwanda.

Et vitne fra Klaras helligkårsprosess forteller: "Hun oppfordret sine søstre til også utenfor klosteret å lovprise Gud når de så blomster og løvmett, og til å takke og lovprise Gud for alle ting, og særlig når de traff mennesker og andre skapninger".

Klarissenes kontemplative liv består i en veksling mellom bønn og arbeid, der bønn og tilbedelse er hovedaktiviteten, som alt annet er underordnet. I bønn og arbeid søker klarissene i alle ting å forholde seg

til virkeligheten slik den er, uten rigide systemer og formaliteter. Regler og konstitusjoner er til for å ordne, støtte og hjelpe det åndelige liv, de skal ikke fungere som bremse for den menneskelige bevegelsesfrihet og selvtillit.

At Klara selv hadde samme syn på den individuelle frihet, kommer klart til uttrykk i regelen, som hun selv ikke kalte for "regel", men "livsvei" eller måte å leve på. Tar vi f.eks fastbestemmelsene, åpnes det her for flere muligheter til dispensasjon, avhengig av søstrenes konstitusjon og helse generelt - og når det gjelder klosterkandidatens forhold til personlig eiendom, heter det: Evangeliet sier: Gå ut og selg alt du har og gi pengene til de fattige (Mt.19,21)" Dette er idealet, men hun tilføyer: "Hvis hun (klosterkandidaten) ikke er i stand til dette, da skal hennes gode vilje regnes henne som tilstrekkelig." Hun hadde alltid forståelse for den menneskelige svakhet, men viste kanskje større overbærenhet med sine med søstres svakheter enn med sine egne.

Det hele dreier seg om å etterleve Kristi evangelium ved å leve i lydighet, uten personlige eiendeler og i kyskheter.

I ett av sine brev til søster Agnes av Praha skriver Klara: "Se hver dag inn i det speilet som er Kristus, og speil hele deg så du blir vakker - både i kropp og sjel. I dette speil avspeiles den salige fattigdom, den hellige ydmykhet og den usigelige kjærlighet, som du med Guds nåde kun kan se i dette speilet." Hun anbefaler henne også å legge merke til trettheten og smerten i ansiktet

Om barnedødsfall, sigarettreklame og våpenproduksjon

Prisen for å forebygge 90 prosent av barnedødsfallene i den tredje verden vil være 2.5 milliarder dollar pr. år. Det svarer til hva tobakkskompaniene i USA bruker årlig på sigarettreklame.

Det årlige budsjett for Verdens Helseorganisasjon (WHO) svarer til det verden bruker på tre timers våpenproduksjon.

HELSENYTT FOR ALLE

Søkelys på Sør-Afrikas våpenproduksjon

En representant for Den sør-afrikanske bispekonferanse uttrykker tilfredshet med at regjeringen har oppnevnt en komité som skal se på landets våpeneksport. Komitéen bør bli begynnelsen på en forandring av landets våpenhandel-politikk, ifølge p. Sean O'Leary, som leder bispekonferansens rettferdighet og fredsavdeling, "våpenhandelen bør bli gjennomiktig". Produsentene må være ansvarlige overfor regjeringen,

som avgjør hvem man skal selge til. Under apartheid-regimet ble det solgt våpen til land som Rwanda og Irak, til tross for internasjonal boikott.

Nylig organiserte Det sør-afrikanske kirkerådet en konferanse om sikkerhet og utvikling som oppfordret regjeringen til å erklære et moratorium for våpenimport og -eksport, samt undersøke våpenprodusentenes tvilsomme påstand om at de fremmer den økonomiske utvikling i landet.

CATHOLIC HERALD

hans. I en kommentar til dette brevet sier en moderne klarisse:

"Etter at jeg forsto dybden i det Klara forsøkte å si med dette bildet, har jeg virkelig forsøkt å leve ut tretthetens øyeblikk, de stunder når kropp og sjel gjør opprør mot livet her inne i klosteret - eller de stunder når kropp og sjel tvinges til å leve den daglige selvhengivelse.

Jeg har forsøkt å ønske disse stundene velkommen og gjøre dem til min måte å leve i fellesskap med Herren på. Jeg ser hvordan disse erfaringene i hans liv gjentar seg i mitt liv, og jeg ser nå på denne botsøvelsen - ikke som noe jeg skal flykte fra - men noe jeg skal vokse på i løpet av dagen - en måte å gi seg hen på, stadig på nytt - mer og mer."

De mest fundamentale menneskelige erfaringene følger en inn i selv det mest avsondrede kloster. Vi kan alle lære av Klaras livsvisdom.

Den ytre klausuren skulle verne om stillheten og bønnen i søstrenes liv.

Klausur betød for Klara hovedsakelig det sted hvor Kristus er til stede - ikke primært en bygning av sten - men hver søsters legeme. Gjennomgående stillhet mesteparten av dagen var viktig for ikke å forstyrre bønnens atmosfære.

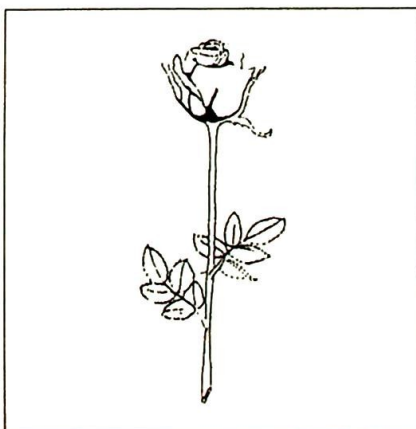
En klarisse fra vår egen tid beskriver sitt møte med klosterets kontemplative stillhet på følgende måte: "I begynnelsen opplevde jeg den vedvarende stillheten som et slags tap. Det kjentes tomt, og det var vanskelig å føle seg hjemme. Men denne følelsen er kanskje en reaksjon på alle lyder, støy og larm

som man er omgitt av i verden før man trer inn. Det er også en frykt for å være alene midt i stillheten. Men så skjer det litt etter litt at stillheten blir fylt av liv - og så blir det et sted hvor du kan finne ditt eget sanne jeg. Da forstår du at Skriften ikke bare er ord, men at Gud taler i stillheten, fordi han taler til hjertet. Og hjertet kan kun lytte når det er helt stille".

Det hellige liv skulle, ifølge Klara, være en refleksjon av Kristi liv i mennesket. Hun forsøkte så godt hun kunne selv å etterleve dette. Nestekjærligheten leves i omgang med de mennesker man omgås til daglig, og med dem man møter i flyktige øyeblikk. Et godt medmenneske, en god medsøster, elsker sin neste med moderlig omsorg.

Klaras velsignelse

Om abbedissens posisjon i forhold til de andre søstrene, skriver Klara i sin regel: Abbedissens autoritet springer ut fra hennes eksempel i hellighet, slik at søstrenes lydighet er basert mer på kjærlighet enn på frykt."

"Den første blant dere skal være de andres tjener," sa Jesus til sine disipler. (Mk.10,44) Klara er utvilsomt en av svært få religiøse ledere som har etterlevd dette skriftstedet i praksis.

Før hun døde, lyste hun sin personlige velsignelse over søstrene:

"I den velsignede treenighets navn.

Kjære søstre,
måtte Herren velsigne
og bevare dere,
måtte Herrens åsyn lyse over dere
og være dere nådig,
måtte Herren vende
sine øyne mot dere,
og gi dere fred.

Denne velsignelse gjelder også alle, som i fremtiden
trer inn i vår kommunitet
og holder ut i trofasthet,
og alle i hele ordenen
- for alle som holder fast
til enden i hellig fattigdom.

Jeg, Klara, Jesus Kristi tjener, og
vår Fader, den hellige Frans' plante,
deres søster og moder om enn uverdige -
ber vår Frelser at han
ved sin hellige Moder,
den hellige erkeengel Mikael,
og alle englers og helliges forbønn
jeg ber og bønnfaller
at han må gi og fastholde
for dere denne hellige velsignelse
i himmel og på jord;
- på jorden ved å øke i dere
sin nåde og styrke,
- i himmelen ved å løfte dere
til samfunn med alle sine hellige.

Dypt rystet

"Jeg er så rystet over det jeg har sett at ordene svikter," sier pater Jacques Lenaerts SDB ved ungdomssenteret i Musha. "I de første dagene med grusomheter spurte jeg meg: Har det overhodet noen mening å leve videre? Finnes det noen mening med det hele? I årtier har vi forsøkt å hjelpe der vi kunne. Vi tok oss særlig av ungdommen, og nå retter de samme unge som ministrerte under messen og mottok kommunionen og var våre gode

venner, våpnene mot oss. . .

Hele vår Don Bosco-virksomhet i Rwanda er ødelagt. Hele Kicukiru-sognet i utkanten av Kigali - med ungdomssenter og tre anneksemenigheter - eksisterer ikke lenger. Bygningene ligger i ruiner, vår store ungdoms- og yrkesskole ligger øde. Også senteret for gatebarn i utkanten av Kigali ligger i grus, der er ingen undervisning lenger - den var forøvrig svært vanskelig, for her gikk hutuer og tutsier på samme skole." KM

Klar oppfordring fra Rwandas biskoper Tiden er inne for prester, ordensfolk og prestestudenter til å gjenfinne sin plass "i dette ødelagte landet", heter det i en uttalelse fra Rwandas biskoper - de fem som overlevde massakrene - fra begynnelsen av september. "Selv om vi ikke kan regne med 100% sikre forhold, har vi moralsk plikt til å være befolkningens våkne øye og verne folk mot vilkårlig behandling. Vårt nærvær vil bety et 'sikkerhetens referansepunkt' for

Borgerkrigen i Rwanda har kostet godt over en halv million menneskeliv. Nå har redselsberetningene avtatt, de fleste internasjonale TV-folkene er reist videre til neste krisesenter. Men spørsmålet om hvordan slikt kunne skje i dette, statistisk sett mest katolske landet i Afrika, henger igjen.

I denne artikkelen, hentet fra tidsskriftet "Die katholischen Missionen" (5:1994) viser Peter Molt, direktør for den tyske avdelingen av hjelpeorganisasjonen CARE og engasjert i delstaten Rheinland-Pfalz' partnerskapsarbeid i Rwanda, at det som ved første øyekast ser ut som en stammefeide, i virkeligheten er følgene av en historisk fortid preget av harde økonomiske og sosiale vilkår samt importerte raseideologier fra kolonitiden.

Hutu eller tutsi - en stammefeide?

Inntil for noen år siden ville ingen rwandier stilt spørsmålstegn ved nasjonens enhet. Landets store befolkningsgrupper, tutsi og hutu, taler samme språk, har hatt og har samme religioner, samme samfunnsmønter, samme riter og tabuer. Stammefellesskapene, som er typiske for et tradisjonelt afrikansk samfunn, omfatter folk fra begge befolkningsgrupper. Det før-koloniale kongeriket Rwanda var et sentralstyrt monarki med et omfattende, men ikke totalt fastlåst sosialt hierarki, underbygget av et sett sosiale og økonomiske riter og symboler. Det politisk, militært og sosialt ledende sjikt kaltes tutsi, en betegnelse som bare delvis hentydet til den etniske herkomst.

Innflytelse fra europeisk rasetenkning

Under den belgiske kolonitiden mistet kongen og adelen ytre sett sin makt, men styrket i virkelighe-

ten sin økonomiske og sosiale stilling. Koloniforvaltningen støttet seg til konge og adel. Tutsiene fikk en monopolstilling innen skolevesenet og innen forvaltning og økonomi. Det ble mulig for fremadstrebbende hutu og assimilere seg med tutsi, og andelen tutsi i befolkningen steg fra 3% i begynnelsen av kolonitiden til 15. Samtidig økte utsugingen av bøndene stadig mer. De måtte betale skatt til tutsilederne og til koloniforvaltningen og yde stadig flere slavetjenester. De mest fruktbare landområdene ble forbeholdt tutsiledernes buskap.

Det skjebnesvangre ved denne utviklingen var at de sosiale motsetningene ble ideologisert under innflytelse fra europeisk raselære. I kongefamiliens og høyadelens ytre trekk så europeerne en "nilotisk-hamittisk herrerase", det vil si en slags europeide afrikanere, bestemt til å herske. Hutuene derimot anså visse koloniherrer for å være et folk født til slaver.

Ved slutten av kolonitiden truet

"Partiet for hutus frigjøring" - PARMEHUTU - de føydale herskerne. Mange tutsier ante uråd og gjorde denne ideologien til sin. Hutufolkets elite reagerte med et "Bahutu-manifest" som erklærte tutsiene for fremmede i deres eget land. Dette førte til landsomfattende pogromer der, i likhet med i dag, hundretusener av tutsier ble myrdet eller fordrevet. Mer enn 150.000 flyktet fra landet.

En ny politisk klasse

Den bærende kraften i den første republikken under president Kayibanda (1962-73) var alle rwandieres lengsel etter et nytt, rettferdig og egalitært samfunn. Snart viste det seg imidlertid at de som fikk tjeneste hos det nye regimet, også skaffet seg privilegier. I løpet av tredivet år uavhengighet ble det dannet en ny overklasse, hvor identiteten ikke først og

Historisk oversikt:

- På 1400-tallet trenger tutsistammer inn i landet og blir føydal herskere
- 1879 - den kristne misjon begynner
- 1899 - landet blir tysk koloni
- 1923 - under belgisk Folkeforbundsmandat
- 1946 - belgisk FN-mandat
- 1959 - hutuopprør
- 1961 - kong Kigeri V styrtes. Den første republikk etableres, Kayibanda president
- 1962 - landet blir selvstendig
- 1973 - general Habyarimanas' militærkupp innleder Den 2. republikk
- 1978 - en forfatning vedtas, Habyarimanas president
- 1990 - tutsiopprørernes anslag utløser borgerkrigen

svært mange av dem som er blitt igjen i landet, og være et signal til de mange som fremdeles er i eksil."

Biskopene kom også med en oppfordring til landets regjering om å gjøre alt som står i dens makt for å hindre at folk flytter fra landet. De understreker videre at regjeringen må garantere alle landets innbyggere at menneskerettighetene og religionsfriheten skal respekteres.

Vår hjelpeløshet

"Mens vi har svettet og ojet oss gjennom den norske tropevarmen og lesket oss med tørstedrikk, har verden utenfor gått av hengslene," skrev Baby Johannessen, redaktør i Asker og Bærum katolske menighets blad Forum i høst.

"Så sant vi har orket å se nyhetssendingene på TV, har vi sett det: lemlestedede voksne, døende småbarn, skytende soldater. I en evig runddans for våre tårevåte

øyne og vår følelse av maktesløshet. Hjelper det å be? Vi tror det. Samtidig spør vi rådvill: Hva kommer menneskehetens rådløshet overfor det som skjer av? Hvorfor reparerer vi bare når skaden har skjedd - når kuler og krutt og skarpe kniver har talt? Hvem søker å finne svaret på verdens hjelpeløshet? Vår lille pengeslant til Røde Kors eller Caritas - monner det? Vi er nødt til å tro det. Uten optimisme blir det verre. Vi må tro på det seirende håp." +

fremst ble knyttet til de to folkegruppene hutu og tutsi, men hvor stillingen innen den nye staten var det avgjørende. Også mange tutsi som hadde erklært seg som hutu, spilte fremfor alt under Den annen republikk (1973-94) med president Habyarimana en viktig rolle. De ble betrodd med nøkkelposisjoner og var mer avhengige av ham enn av eventuelt rivaliserende hutuklaner. Fremfor alt inntok tutsiene en fremtredende rolle i det moderne samfunnslivet som det stort sett kontrollerte.

Økonomiske og sosiale årsaker til krisen

De viktigste årsakene til at Habyarimanas diktatur falt sammen, ligger i regimets manglende evne til å tilfredsstille de ledende sjiktens økende krav og til å mestre landets sosiale problemer. Disse to faktorene er også den bakenforliggende grunn til at de fleste andre tiltak også mislyktes. Allerede da Rwanda fikk sin selvstendighet som stat, manglet man evnen til å utvikle levevilkårene i landet.

Den ekstreme fattigdommen blant store deler av befolkningen forklarer den sosiale misunnelsen, aggressiviteten, kriminaliteten, og den svinnende viljen til å hjelpe naboer og til å samarbeide. En omfattende sosial rotløshet og forvirring har oppstått på en måte som ellers eksempelvis skjer i fattigkvarterene i u-landenes megabyer.

Det forklarer hvorfor den marginaliserte befolkningen var disponert for sanseløst hat til fiender og for å gripe til anarkistisk vold. Bare den som kjenner til de bitre og trøs-

Rwanda er et vakkert land der rundt 90 prosent av befolkningen driver med jordbruk. Etter borgerkrigens herjinger vender folk langsomt tilbake til utbrente landsbyer og ødelagte avlinger. Foto:KM

tesløse forholdene hos Rwandas fattige, kan bedømme hvor lett mennesker forledes til sanseløs vold hisset frem av radikale slagord.

Flyktninger og rasisme

Det ledende sjiktets maktkamp og en tiltagende fattigdom samt et sosialt kaos førte landet inn i en krise som gjorde at FPR (Front Patriotique du Rwanda) tok til våpene i oktober 1990. De tutsier som i 1959 hadde flyktet til Uganda, hadde viklet seg inn i den innenrikspolitiske forvirringen som rådde der. Noen sluttet seg til geriljabevægelsen Museveni som hadde

lyktes å få makten i Uganda i 1986. Da Museveni av innenrikspolitiske grunner måtte innskrenke tutsioffiserenes begunstigede stilling i hæren, dannet det seg en gruppe som forberedte væpnet tilbakevending til hjemlandet Rwanda. De ble bestyrket i sine planer av hutupolitikere som hadde flyttet til Uganda som følge av indre maktkamper, og som berettet om den indre splittelsen i den daværende regjeringen. De to gruppene sluttet seg sammen til Rwandas patriotiske front. Den 10. oktober 1990 trengte FPRs væpnede stridskrefter inn i Rwanda fra Uganda, og borgerkrigen var i gang.

Internasjonal fallitt i Rwanda?

En større rapport offentliggjort i oktober kommer med skarp kritikk av det internasjonale samfunn som man mener svikket i forbindelse med hendelsene i Rwanda sist sommer. Hundretusenvis av menneskeliv kunne vært spart om diverse internasjonale organisasjoner hadde gått aktivt inn for å stoppe massakrene, heter det i rapporten, som er utgitt med støtte fra den irske katolske hjelpeorganisasjonen Trocaire.

CATHOLIC HERALD

Helgener i Rwanda?

Kanskje vil noen av ofrene for massakrene i Rwanda bli saligkåret, melder *Catholic Herald*. Blant de mange skjebner Vatikanet undersøker nærmere, er også et ektepar, Cyprian og Dafroza Rugumbwa, som sammen med flesteparten av sine barn ble myrdet av presidentgarden mens de var samlet i sitt hjem til bønn omkring natverdsbrødet. En sønn som overlevde, har fortalt at det eneste de ba inntrengerne om var å "få fullføre andaktsstunden".

Klar tale fra Nigerias biskoper

I et kommuniqué ber Nigerias katolske biskoper om at folk som er fengslet av politiske årsaker, settes fri, og at undertrykkende lover avskaffes. De er dypt bekymret over "den omfattende sult og hungersnød i et land som er rikt velsignet fra Guds side, men så hjerterått ødelagt av grådige og opportunistiske innbyggere". Elendigheten og lidelsen er ikke "etter Guds plan"; krisen skyldes annulleringen av valgresultatene etter det demokratiske valget 3. juni og fengslingen av vinneren, opposisjonsleder

12

Borgerkrigen 1990-1994

Vi skal her ikke gå nærmere inn på de forskjellige etapper i borgerkrigen og på partenes ulykkesbringende feilvurderinger. FPR undervurderte de rwandiske massenes kollektive hukommelse om tutsiveldet og hvordan man kunne manipulere med rasistiske paroler. Det kom omgående til massepågrepelser, og rwandiske tutsi ble fengslet og anklaget for å være FPR-kollaboratører. FPR greide ikke - tross hutupolitikernes - å fremstå som en innen-rwandisk demokratisk opposisjon. Rwandas politiske ledelse hadde ingen problemer med å overbevise flertallet av folket om at FPR forsøkte å gjenopprette føydalmakten.

President Habyarimana fikk erfare at befolkningen nok hadde fulgt hans linje og avvist FPR, men også at han selv var grundig hatet av den samme befolkningen, og at det også på hjemmebane fantes en sterk opposisjon. Etter påtrykk fra opprørerne og vestlige bistandsorganisasjoner måtte Habyarimana ta kravet om 'demokratisering' av de politiske strukturene på alvor. Følgen av det hele ble at presidenten mistet lederskapet i sitt eget parti, MRND. Fra og med 1993 vant den radikale delen av MRND terreng - om det var med eller mot presidentens innflytelse, skal være usagt. En i utgangspunktet liten høyre-radikal gruppe, CDR (komité for republikkens forsvar), og høyrepolitikere innen MRND organiserte systematiske voldsaksjoner mot tutsibefolkningen og opposisjonelle politikere ved hjelp av en bevæpnet og indoktrinert ungdomsmilit.

Freden som aldri ble

Trykket fra de europeiske og afrikanske land som var engasjert i fredsprosessen, hærens manglende evne til å stå imot FPR, den tiltagende massefattigdommen, rundt en million mennesker i flyktningeleire - flyktet fra FPR-kontrollerte områder - og den økende volden presset etter hvert presidenten så sterkt at han til slutt godkjente en fredsavtale med FPR.

Den 4. august 1993 ble en fredsavtale undertegnet i Arusha i Tanzania. Den innebar at FPR skulle komme med i regjeringen, og at halvparten av offiserskorpset skulle bestå av offiserer fra FPRs styrker og den andre halvparten av folk fra Rwandas regulære hær. Valg til grunnlovgivende forsamling skulle komme senere. Den avgjørende svakheten ved avtalen var at den ikke ble inngått mellom demokratisk legitimerede representanter, men bygget på en fordeling av den militære makt.

Attentatet mot presidenten

Attentatet mot presidenten skjedde under forhold med tiltagende vold. Regjeringen og det politiske ledersjikt var fullstendig lammet. Presidenten ble skutt den 6. april under innflyvning til flyplassen i Kigali. Med i flyet var også generalstabssjefen, sjefen for presidentgarden, Burundis president og flere ministre og rådgivere. Om FPR

eller radikale motstandere i CDR og MRND stod bak, vil neppe noensinne komme for dagen.

Samme natt begynte den rwandiske presidentgarden og ungdomsmilitsen med målrettede mord av tutsier i Kigali og andre steder i landet. Også mange hutupolitikere som hadde støttet fredsavtalen, ble drept. Utrenskningene rettet seg også mot medarbeidere i utenlandske utviklingsprosjekter og mot prester og katolske søstre. Etter disse målrettede mordene fulgte så en vill blodorgie i hele landet utført av plyndrende soldat- og ungdomsbanner. De foreliggende beretningene tyder på de ansvarlige innen forvaltning og hæren ikke maktet å kontrollere denne andre bølgen med pogromer, og at volden ble rettet uten mål og mening mot enhver mistenkt, også mot tutsi som hadde forbehold overfor FPR, mot hutu som ville beskytte tutsivenner, og mot enhver som på en eller annen måte vekket befolkningens hat. Også moderate demokratiske hutu falt som ofre sammen med intelligentsiaen. Gamle mellomværender mellom naboer og bekjente ble gjort opp, og man må anta at folkets vrede ikke bare rettet seg mot de tidligere undertrykkerne, altså mot tutsi, men også for en stor del mot deres etterfølgere i den nye overklassen. Man regner med at til sammen en halv million mennesker ble voldens ofre.

ren Moshood Abiola, som man beskyldte for fusk.

Biskopene ber "alle som er ansvarlig for krisen" om omgående å få til stabil kurs, demokrati og godt styre. De har sterke ord om de militære som "etter ti år ved makten, intet monopol har på politisk visdom. Under deres styre vrirler det av bevis på etnisk og religiøs bigotteri, korrupsjon, grådighet og bestikkelser, nettopp de onder de sa de skulle ordne opp i". Konklusjon: "Enhver forlengelse av militærstyret krenker folkeviljen."

THE TABLET

Forum for verdidebatt

Den 11.oktober arrangerte Rettferdighet og fredskommisjonen i Oslo Katolske Bispedømme et kveldsseminar med tittel: "Trenger vi familien?" Hensikten var å rette søkelyset på familiens stilling i vestlig politikk. Kommisjonen, som er en del av et internasjonalt katolsk nettverk, ønsket med dette kveldsseminaret "å starte et forum for verdidebatt", het det i møteinnbydelsen.

Bakgrunnen er den utbredte "verdirelativisme" som hersker i Vesten "samtidig

med at flere og flere politiske problemer også er etiske problemer. Det er derfor paradoksalt nok et større behov for reell etisk diskusjon i dagens pragmatisk virkelighet enn noensinne fordi man erkjenner behovet for etikk, men er uten normativ konsensus på nesten alle områder." skriver kommisjonen. Som sikter mot "en dypere diskusjon av forholdet politikk og etikk enn det som finnes i vanlig norsk offentlig og politisk debatt".

Rwanda: En kirke i ruiner?

13

"Kristne var å finne både blant morderne og de myrdede - i dag ligger kirken i Rwanda i ruiner," skriver pater *Guy Thunis* i en artikkel i tidskriftet *Die katolischen Missionen* om forholdet mellom kirke og stat i de nær hundre år den katolske kirke har virket i Rwanda.

Thurin har 24 år som misjonær i Rwanda bak seg, bl.a. som redaktør for tidskriftet "Dialogue" og inspirator til kr. tisk pressearbeid generelt.

For nært forhold til staten

Politisk sett bestod det ofte en viss allianse mellom staten og kirken, "en slags forståelse mellom 'sabel og vievannskost', noe man til dels så som en positiv sjørse", noterer Thurin. Som forteller om vennskap mellom biskoper og president, både under den første og annen republikk, der samarbeid med MRND, det eneste politiske partiet, fantes på alle trinn innen hierarkiet.

Hva med kirkens profetiske rolle? "På grunn av sitt nære forhold til staten, våget kirken ofte ikke ta stilling til sentrale spørsmål om rettferdighet, fred og utvikling. Katolsk sosiallære utgjorde ingen vesentlig del av kirkens forkyndelse. Det var lite og intet å høre om slikt i katekese og dåpsundervisning og i skolens religionstimer - samt ved presteseminaret."

Det var blitt tradisjon heller å satse på 'personlige forbindelser' enn på offentlige erklæringer. Knappt noen biskop tok offentlig til motmæle da menneskerettighetene ble åpenlyst krenket under den annen republikk. "Ofte var det først under påtrykk fra folket at kirkelige instanser kom med en erklæring eller på annen måte viste mot. Kun unntaksvis - som i tidskriftet "Kinyamateka" - ble tingene nevnt ved deres rette navn. Kirkens engasjement var først og fremst på det karitative området, man tok seg av 'følgene' av

urettferdigheten heller enn aktivt å bekjempe årsakene."

Ikke alltid taus

Men det fantes unntak. Thurin viser til et modig hyrdebrev om rettferdigheten i 1959 og bispekonferansens uttalelse om samme emne i 1990 som en forbedelse til pavens besøk. Men 'raseproblemet' holdt man seg stort sett unna, selv om det fantes spenninger mellom hutu og tutsi også innen ordenssamfunn og presteskap, men "dessverre unnlot man stort sett å ta opp problemene til tross for at den eneste løsning ville vært åpenhet," noterer Thurin.

Under borgerkrigen 1990-94 endret bildet seg en del, og den katolske kirke tok bl.a. initiativ til et økumenisk samarbeid med sikte på å stifte fred mellom de stridende parter. Ankermann i dette arbeidet som ledet til en rekke

initiativer, var biskop Thaddée Nsengiyumva, som ble myrdet i våres. Også den pavelige nuntius forsøkte å megle. Og "om biskopene til tider tiet, gjorde deler av den kirkelige presse det ikke", noterer Thurin. "Den forsvarte sannheten og anklaget urettferdigheten i landet."

Kristne fredsinitiativer

Det gjorde også tallrike kristne grupper som offentlig rettet søkelyset mot samfunnsproblemene. Ettersom volden øket, ble det i stigende grad klart at av kristne krevdes en annen holdning: I januar 1993 ble det dannet en bevegelse for 'aktiv og evangelisk ikke-vold', og en avdeling av Pax Christ (den katolske kirkes fredsorganisasjon) ble opprettet. Og en økumenisk gruppering arrangerte fredsmarsjer med til dels god oppslutning rundt om i landet den 1. januar i år.

"Men etter den 6. april ble det slutt med disse bevegelsene - da begynte infernoet," noterer Thurin. Den katolske kirkes hierarki og ordensfolk ble særlig hardt rammet: tre biskoper ble myrdet, en fjerdedel av landets geistlighet likeså, dertil en rekke ordensfolk, kateketer og andre engasjerte legfolk.

Forfølgelse og martyrer?

Hvorfor nettopp den katolske kirke? Og kan man tale om forfølgelse og martyrer? "Etter min mening både ja og nei," svarer Thurin. "Nei - fordi forfølgelsen ikke hadde klare religiøse grunner. Disse menneskene ble ikke myrdet for sin tros skyld. Og dog allikevel ja - fordi blant de mulige grunner berører noen også kirkens oppdrag. Jeg vil nevne to hovedgrunner. For det første den beskyttelse kirken tilbød de mange forfulgte i kirkebygg, klostre og religiøse sentre. Også i Rwanda er dette tilfuktsteder som ikke skal krenkes. Hvor ofte har ikke folk samlet seg på

Hospice-bevegelsen viktigste middel mot eutanasi

Hospice-bevegelsen er "det viktigste middel mot eutanasi", sa forsker Franco Rest under "Den første økumeniske hospice-kongress", arrangert av det katolske Caritas og det evangeliske Diakoniewerk i Dortmund i oktober. Hospicebevegelsen og andre initiativer for terminalt syke "er 'eutanasi-profylakse': Det er angst for store smerter, for å miste sin personlighet eller for å dø alene som får folk til å be om 'dødssprøyten'", mener Rest.

Til disse menneskene har hospice-bevegelsen følgende svar: Smerter kan kontrolleres, den enkeltes personlighet og selvfølelse står i sentrum for omsorgen, og den som trenger det, er sikret tilsyn døgnet rundt. Det er slikt som er ekte omsorg for døende, og det er det man må gå aktivt ut med som motvekt mot "den nye eutanasi", det vil si den lovregulerte eutanasi vi ser i Nederland". Mot "den nye 'dødsetikken' må man sette nye former for omsorg og finne nye uttrykk for solidaritetsetikk", understreket Rest. KNA

Lyons avholdte erkebiskop død
Folk i Lyon har alltid forgudet sin erkebiskop straks han var død, skal en av byens historikere i sin tid ha bemerket, men det gjelder neppe for kardinal Decourtray som i levende live var svært avholdt; han var en legemliggjørelse av den humanistiske og sosiale strøm i fransk katolisisme, skrev avisen *Le Monde* da Decourtray, formann i den franske bispekonferanse, døde av slag i september. Lenge før sin død var Decourtray høyt ansett langt ut over

Judit Uzarama med sønnen Claude, det eneste av hennes fire barn som overlevde redslene i Rwanda. Foto: RM.

disse stedene siden borgerkrigen begynte! Der var de sikre på å bli tatt imot, på å få mat og pleie.

Jeg kunne nevne en rekke tilfeller der prester, ordensfolk og kirkelige medarbeidere ble drept fordi de hadde gitt husrom til folk som hadde tatt tilflukt hos dem - da særlig tutsier."

Etter all lidelsen og blodsutgydelsen "vil en forsoning bli svært vanskelig," fastslår Thurin, som selv måtte rømme landet da redslene satte inn. "De store massene i Rwanda ønsket ikke denne krigen og massakrene - men det i seg selv er ikke noe svar på hvordan en ny begynnelse for landet skal se ut."

Feilslått misjon?

"Etter 94 års evangelisering er myrderiene et tegn på feilslått misjon," sa biskop Thaddée Nsengiyumva av Kabgayi i Rwanda kort før han ble myrdet den 3. juni. "Enkelte av prestene i mitt bispedømme har sett hvordan deres mest trofaste menighetsmedlemmer trakk kniven og var med på å ødelegge gudshusene. Det er den fryktelige sannheten. Folket gjorde aldri de kristne verdier til sine egne. Vi må begynne helt forfra igjen.

Feilen var at vi bedrev masse-evangelisering. I løpet av de 94 årene var det mange konversjoner, men lite holdningsendring. Mer enn 55% av Rwandas befolkning er døpt, men hvor mange har virkelig skjønnet hva katolsk tro egentlig innebærer? Jeg makter ikke å tenke på fremtiden så lenge nåtiden er så usikker, men én ting vet jeg: Med demokratiseringen går det i dag som med evangeliseringen. Man demokratiserer massene, brutalt og overfladisk, uten å se at folks væremåte ikke endrer seg, at de demokratiske verdier ikke blir innforlivet. Og så undrer man seg over resultatet."

En stemme fra Burundi

Rwanda og Burundi er land som er svært like, og også Burundi har lenge hatt uro og borgerkrigsliknende tilstander, men har ikke vært rammet av tilnærmedesvis de voldsbølger som har skyllet over Rwanda. "Det som er

skjedd i Rwanda er uforståelig - volden og hatet er meg uforståelig," sier mgr. Bududira, biskop av Bururi og president i Burundis bispekonferanse, i et intervju med tidsskriftet *L'Actualité religieuse dans le Monde* (ARM).

"Gjennom hele menneskehetens historie dukker det utenkelige opp, og når man opplever slikt som dette, er det vanskelig ikke å tro på de onde makter. På den annen side har vi nok ikke lagt nok vekt på det personlige aspekt ved kristentroen og behovet for omvendelse. Kanskje har kirken i for stor grad latt seg fange inn av sitt sosiale engasjement på bekostning av ekte åndelig fordypping?" undrer biskop Bududira. "Det innebærer ikke at jeg mener man skal ta all skyld inn over seg. Et lands kristne identitet har aldri vært noen fredsgaranti. Tenk bare på hva som skjedde i de kristne riker i middelalderen: kriger, massakre, inkvisisjon. . . Hvis troen ikke rører ved folks hjerter, vil intet virkelig forandres. For når alt kommer til alt: Hvordan kan mennesker som ser seg selv som barn av den samme Far, og som har fått et budskap om brorskap og tilgivelse - hvordan kan de drepe hverandre? Man har utvilsomt lyttet til andre røster som har skygget for kirkens budskap. Samtidig er det tydelig at vi på vår side ikke har maktet å forme folks samvittighet og skjerpe den kritiske sans."

Biskopen benekter at kirken har spilt "en noe tvetydig rolle", den har tvertimot "søkt å fremme dialogen mellom de forskjellige grupper. . . i Rwanda har mange prester og ordensfolk gitt sitt liv for å redde kristne av en annen etnisk bakgrunn enn deres egen. Sårene i dag er dype, men den eneste veien ut av dette drama er dialogen."

Frankrikes grenser for sin kamp mot rasisme og sitt klare standpunkt mot militarisme og antisemittisme. I mars i år ble han valgt inn i Det franske akademi.

Siden Gallias kristning har erkebiskopen av Lyon vært ansett som "gallerne primas", og kardinal Decourtray, som gjorde en stor personlig innsats for innvandrere, likte å minne om at "Lyons to første erkebiskoper var innvandrere", den første fra Lille-Asia og den annen, Ireneus, fra Smyrna.

Årets julegave! St.Olav Bokhandel

har bestilt den,
og rundt midten av november skulle den være å få:
"Chant grégorien - liturgie dominicaine" -

CD-festkrift til ære for pater Thomas Patfoort
som i over 50 år har glødet for gregoriansk sang

Uvanlig festskrift: Gregoriansk sang på plate

15

Festkrift med stive permer og *Tabula gratulatoria* er velkjente saker. Men det var liksom ikke veien å gå for å hedre pater Thomas Patfoort som i over 50 år har glødet for videreførelsen av gregoriansk sang innen dominikanerordenen - også i de 22 år han virket i Norge. Her trengtes friskere takter, mente hans medbrødre i Paris. Resultatet: CD og kassett med 'dominikansk gregorianikk' som lanseres i Paris i midten av november.

Vigør og begeistring

I løpet av november utgir det franske musikkforlaget Jade en CD-plate og kassett sunget av en gruppe franske dominikanere: *Chant Grégorien - Liturgie dominicaine*.

Nå er dominikanerne aldri blitt regnet som spesialister på gregoriansk sang, og de er det mindre enn tidligere i våre dager etter overgangen til de regionale språk i liturgien. Men ordenen er dypt forankret i tidebønnens liturgi som sammen med studier og den apostoliske virksomhet er en av støttepilarene i brødrenes liv. Da en meget betydelig del av deres tid og krefter går til teologisk arbeid og forkynnelse, fører brødrene et liturgisk liv som de virkelige holder av og finner glede i, men som er uten raffinement, og som umulig kan forberedes med lange øvelser. Derfor er dette en frisk og mandig fremførelse som nok er mer innstilt på vigør og begeistring enn på formell fullkommenhet.

"Livlig og med andakt"

Ordenens gamle konstitusjoner ba uttrykkelig om at officiet skulle

synges "*breviter et succincte*", d.v.s. kort og raskt - noe som selvfølgelig ikke betyr at det skal 'ekspederes' skjodesløst og i en fart; nei, det skal synges verdig, men uten vidløftigheter og uten den overbelastning som i det 12. - 13. århundre preget gudstjenestene i de fleste av abbediene og klostrene som lå under Clunys innflytelse. Den hellige Dominikus nøler ikke med å si at liturgi ikke skal være hele livet for brødrene: De må ikke glemme det teologiske og apostoliske arbeidet, og de skal også ta seg i vare for "ikke å miste fromheten" - *ne fratres devotionem amittant!* - ved å la officiet drøye i urimelige lengder. . .

Et bilde av Dominikus har tydelig stått i prespektivet under hele innøvelsen og innspillingen av denne platen: Våre gamle krøniker forteller at ved nattens tidebønn - *matutin* - hendte det iblant at vår hellige Far reiste seg fra sin korstol, stilte seg mellom brødrenes to kordeler og oppmuntret dem til å synges "livlig og med andakt". Det sies i samme krønike at han selv hadde en klar og vakker stemme.

Det vil antagelig interessere mange katolikker og også et større publikum å fornemme, gjennom denne innspillingen, at den gregorianske sang i dag som før kan tolkes på mange forskjellige måter.

De utvalgte stykker følger kirkeårets gang: advent, jul, fastetiden, pinse, Treenighetsfesten, Kristi legemes og blods fest. Dertil kommer en rekke hymner og antifoner til jomfru Marias ære - deriblant dominikanernes versjon av *Salve regina*, og et stort responsorium til ære for den hellige Dominikus. Det hele avsluttes med Kristi ættetavle fra juleliturgien som her forkynnes høytidelig og jublende av en solostemme i en meget fri rytme.

Heftet som følger med platen, inneholder sangene på latin samt oversettelse til engelsk, tysk, spansk og fransk.

Kostelig arv og heder

Det dominikanske forlaget *Le Cerf* og brødrenes lille kor - ti medlemmer - har med denne platen både villet bevare en kostelig arv og gi uttrykk for sin takk til pater Thomas Patfoort som i over 50 år har videreført den gregorianske tradisjon blant sine medbrødre. Og som gjennom 20 års utrettelig entusiasme knyttet til dominikanernes kloster og kirke i Oslo, fikk en plass i norsk katolsk kirkemusikkhistorie - og i mange hjerter.

Pilegrimsferd til kirkens røtter

“Jeg er pinsevenn, det er mitt miljø, der vil jeg være. Men jeg er økumen,” sier den svenske predikanten Peter Halldorf, nå best kjent som forfatter av en bok som allerede er blitt bestselger i Sverige, og som nå er kommet i norsk utgave: “Jomfrumark - en moderne pilegrims ferd mot sine røtter” (Luther Forlag).

I en samtale med Vårt Land sier Halldorf at det er en underlig og utbredt

misforståelse at går vi i dypet og ikke pis-ker rundt i overflatefølelser, da er vi eks-klusive, ja simpelthen ekskluderende. Min erfaring er det motsatte, sier Peter Halldorf: “Jo dypere vi dveler, desto nær-mere kommer vi Gud. Og kommer vi nær Gud, kommer vi også nær alt han har skapt, alle slags mennesker. Dette har rei-sen tilbake til åndelige vegledere som Frans av Assisi, Dominikus, Bernhard av Clairvaux og mange andre vist meg.”

Sin økumeniske erfaring formulerer han slik: “Graver en dypere i sin tro, kommer ned i selve rotsystemet, da finner en også ut at avstanden mellom de kristne konfesjone-ne er mindre enn en trodde. Når en lever på overflaten, går debatten på lære, idéer, teologi. Og motsetningene sementeres. Men graver vi, går ned til evangeliets enkle hovedpunkter og ser hvordan åndelige veg-visere før oss har praktisert dem, da opp-dager vi at vi står svært nær hverandre.”

16 Dag A. Bårnes: En generasjon med Caritas i Norge

På en bygning i Kampala i Uganda står det å lese “denne bygning er en gave fra det norske folk til folket i Uganda gjennom Caritas Norge. Stenen ble lagt av erkebiskopen av Kampala 27/6-68. Deo Gratias.”

Bygningen er til bruk for utdanning av sykepleiere og jordmødre på Nsambya Hospital og var Caritas Norges første store bistandsprosjekt. Midler kom fra den første nordiske fasteaksjon, som Caritas Norge tok initiativet til, og fra Norsk Utviklingshjelp, nå kjent som NORAD.

I mange år på sytti og åttitallet var det ingen som visste hvordan det var gått med bygningene, og hva de ble brukt til mens Idi Amin herjet landet. I dag støtter Caritas Norge flere prosjekter nettopp ved Nsambya hospital, og sykepleiere og jordmødre utdannet ved skolen, jobber i helseinstitusjoner over hele landet, blant annet i utkantstrøk i Nord-Uganda med støtte fra Caritas Norge.

Prosjektet i Uganda var begynnelsen på en ny epoke for Caritas Norge. I løpet av årene som fulgte, har den lille organisasjonen sendt 133.000.000 kroner til prosjekter i fattige land. Nsambya hospital blir stående som tegn på håp.

11. November 1964

Det var biskop John W. Gran som opprettet Caritas Oslo 11. November 1964. Katolsk Flyktningehjelp, som var opprettet i 1952 gikk inn i Caritas Oslo, som i 1967 skiftet navn til Caritas Norge.

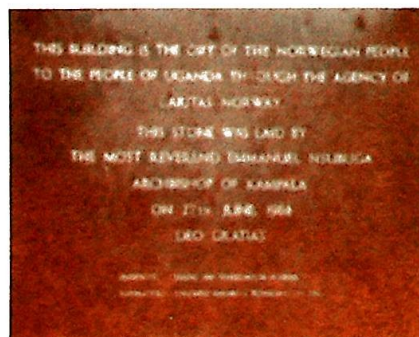
Hovedmålene ved opprettelsen var koordinasjon, støtte og opp-

muntring av velferdsarbeid blant OKBs trengende og velferdsarbeid blant flyktninger og immigranter innen OKB.

Variierende oppgaver

Gjennom Caritas' historie har opp-gavene vært varierende. Bistands-arbeidet har utviklet seg til å bli organisasjonens hovedoppgave; ca 90% av budsjettet er rene prosjekt-utgifter.

Flyktninger og innvandrere har hele tiden vært en hovedgruppe for organisasjonens satsing. Lokalene i Fagerborggata 17 het Europa-hjemmet, og var samlingsplass for språkopplæring, klubbvirksomhet, eldresamlinger mm. Mest kjent ble kanskje Caritas-hospitset som star-tet sin virksomhet på Grønland i 1975. Årlig bodde ca 250 innvan-drere på hospitet til de fant eget bosted. Da det ikke var økonomisk

Plaketten på en bygning i Kampala, Uganda, til minne om Caritas Norges første bistandsprosjekt. Foto: Caritas.

forsvarlig å pusse opp stedet valgte Caritas å selge stedet i slutten av 1981.

Endret struktur

Det var pastor Harald Taxt som drev Caritas Norge - helt fra tiden i Katolsk Flyktningehjelp til han døde i 1981. Ved opprettelsen var Biskopen i Oslo Caritas Oslos høy-este organ. Fra 1967 ble det Norsk Katolsk Bispe råd. Etter p. Taxts død tok det tid før Caritas Norge fant sin form, og etter en del turbu-lens på åttitallet besluttet biskopene etter anbefaling fra det daværende interimstyret å opprette en general-forsamling som høyeste organ. Denne generalforsamlingen hadde sitt første møte i 1991 og består av representanter fra alle katolske menigheter i Norge.

Foruten ordinære generalforsam-lingssaker har disse årlige samling-ene utviklet seg til inspirasjons- og idedugnader. Caritas dukker nå opp i form av menighets-Caritas i en rekke menigheter.

Hvorfor karitativt arbeid?

Caritas Norges målsetting og legiti-mitet er Kirkens Sosiallære og budet om nestekjærlighet. Caritas Norge og lignende organisasjoner må være Kirkens redskap og pådriv-er. Diakonalt arbeid blir ofte en ring av gode virkninger; troslivet styrkes, det skaper økt deltakelse, sterkere fellesskap, og man når mennesker i nød. Oppgavene for dette arbeidet finnes blant menig-hetens medlemmer, i nærmiljøet og i fattige land.

Håpet

Det er nettopp håpet - muligheten -

Han kan blant annet fortelle om en erfaring i forbindelse med et besøk i en katolsk kirke: "Forleden var jeg invitert til katolsk messe, en høytidelighet der et ungt menneske avla sine klosterløfter. Jeg satt i kirken - atmosfæren, troen som var der, fylte meg med en dyp og inderlig lengsel etter Jesus Kristus. Og jeg tenkte: Dette er da svært nær det jeg finner i mitt eget pinsemiljø - når alt er på det ekte og mest nære."

Advarer mot totalitære sekter

Det tas ikke alvorlig nok at enkelte sekter, som f.eks. scientologene, er svært så totalitære og maktorientert - både innad og utad, sier Ralf Abel, tysk sakfører og ekspert på sekter, i en samtale med Katholische Nachrichten-Agentur. Sektene søker, via sitt eget utdannelsessystem, "å knekke den samfunnsmessige konsens om grunnverdier", sier Abel.

Pavelig dokument om kvinnene på trappene?

Det pavelige råd for familien holder på å utarbeide et dokument om kvinners rolle i dagens samfunn, melder det østerrikske katolske nyhetsbyrået Kathpress. Bakgrunnen er at FN har besluttet å gjøre 1995 til 'kvinneår', og derfor planlegger en verdenskonferanse i Beijing om kvinners stilling.

"Caritas Norge har valgt håpet og mulighetene i sitt informasjons- og motiveringsarbeid fremfor skrekkpropaganda med døende mennesker. I de siste årene er 'vannpiken fra Guatemala' blitt et symbol på måten Caritas Norge arbeider på," skriver Dag A. Bårnes. Foto: Caritas

Caritas Norge har ønsket å formidle til katolikker og andre i Norge. Solidaritetsarbeid er først og fremst tuftet på vår tro og lære, og motiveres gjennom gleden over å se at det nytter. Skrekkpropaganda med døende mennesker kan få folk til å åpne lommeboken av medynk og dårlig samvittighet over eget for-

bruk. Caritas Norge har valgt håpet og mulighetene i sitt informasjons- og motiveringsarbeid.

De siste årene har bildet av "vannpiken fra Guatemala" blitt et symbol på måten Caritas Norge arbeider på. Gjennom program med vannforsyning som hovedelement, oppnår man bedret helse /

hygiene, sikrere forsyning av grønnsaker og dermed bedre ernæring og muligheter for inntekt, opplæring og organisasjonsstyrking.

Programmenes bæreelementer kan variere, men hele veien tar man hensyn til hele mennesket og hele lokalsamfunnet. Kombinert med at ansvarlig organisasjon for gjennomføring er lokal, får man for hvert program en tilpassing som passer for stedet, og som er levedyktig (bærekraftig) også når Caritas Norge avslutter sitt engasjement.

Framfor å opprette kostnadskrevenende uterepresentasjon, har Caritas Norge valgt å samarbeide med lokale organisasjoner. At områdene som velges, ofte er ute i distriktene med særlig stor fattigdom og dårlig utdanning, gjenspeiler seg ofte i de lokale organisasjoner. Caritas Norge har derfor prioritert styrking og utvikling av de aktuelle organisasjonene gjennom pilotprosjekter før man har gått inn med et tyngre engasjement. Kvaliteten sikres gjennom prosjektoppfølgingsbesøk.

Et viktig ledd

Med sin struktur som menighetenes redskap til solidaritet med verdens fattige og diakonalt arbeid i menigheten, kan Caritas være med å styrke menighetens arbeid. Ideen om en katolsk hjelpeorganisasjon også i fremtiden er avhengig ikke bare av enkeltpersoners økonomisk støtte, men også personer med et brennende engasjement for å vise kjærlighet og skape rettferdighet og frihet i konkret handling.

Guds barnebarn

"Mellomverandet mellom kristendom og skjønnlitteratur er opnare enn på lenge, og meir tydeleg enn på lenge," skriver forfatteren Edvard Hoem i Kirke og Kultur. I artikkelen "Det andre" (om kristendom og religiøsitet i norsk diktning på 1990-tallet) hevder Hoem blant annet at "ein høg prosent av medlemsstokken i Den norske forfatterforening kan plasserast under merkelappen Guds barnebarn, dei er avkom av

foreldre som både var i nåden og som kjende kallet."

Det er klart at dette "påverkar det litterære språket, sjølv når ein bevisst snur seg bort frå kristendomen," skriver Hoem. "Brotet med fundamentale verdiar skaper eit sagn som er litterært fruktbart. Skrivinga er nok ei sekularisert form for religionsutøving, sjølv om det er få som vedkjenner seg det. Det er denne indirekte relasjonen mellom skjønnlitteratur og kristendom som er mest typisk for 1990-åra."

Norsk president for europeiske kirkeakademier

Generalsekretæren i Norske Kirkeakademiers fellelsråd, Knut Rydjord, er valgt til president i den europeiske kirkeakademiorganisasjonen, Ecumenical Association of Academies and Laity Centres in Europe. Denne sammenslutningen omfatter ca. 90 konferanse- og studiesentre i 18 europeiske land. Både protestantiske, ortodokse og katolske sentre er medlemmer.

18

Anbefalt lesning!

Fascinerende innblikk i Den norske kirke

Helge Ingemann Haugsgjerd: *Pipekrave og samarie: Tidsbilde* Publikasjoner fra Arkiv for kirkehistoriske tradisjoner, 5 Universitetet i Oslo 1994

Det er ikke lett å anmelde en bok som er "en kombinasjon av selvbiografi, lokalhistorie, samtidshistorie og innføring i kirkerettslige spørsmål". Men boken *Pipekrave og samarie* gir et så fascinerende innblikk i Den norske kirke at anmelderen er overbevist om at mange katolikker vil ha glede av å lese den.

Haugsgjerd har vært prest i Den norske kirke i nesten 50 år, og han liker slett ikke det han kaller dens forvandling "fra statlig embedskirke til misjonskirke i et sekularisert samfunn". Han har skrevet en slags kjærlighetserklæring til statskirke-tanken: "I slike tider bør Kirken være raus og favne alle som kommer i dens nærhet. Den må opptre som nasjonens folkekirke mer enn noensinne før. Den beste garanti for landets kristne fremtid er at vi fortsatt har en statskirke som står til tjeneste for alle mennesker."

Jeg tror det er riktig å si at få katolikker i Norge kjenner Den norske kirke. Jeg tenker her ikke først og fremst på dens teologi eller gudstjenesteliv, eller på dens sosiale og sosiologiske virkelighet, men på det jeg velger å kalle dens *hjer-te*. Vi hører så mye kritisk om Den norske kirke, både innenfra og

utenfra, at det kanskje er lett for oss å glemme at et stort antall kristne er glad i den!

Haugsgjerd's bok kan hjelpe oss til å forstå noe om hvordan det 'føles' å være aktivt engasjert i Den norske kirke. Selv er han en representant for det beste i dens prestelige tradisjoner. Han har ikke skrevet med tanke på et katolsk publikum, men jeg skulle ønske at i hvert fall alle våre katolske prester i Norge hadde lest ham.

Pipekrave og samarie anbefales på det varmeste.

Brian McNeil c.r.v.

En biskops kveldstanker

Martin Lønnebo: *Liv i ørkenen* Verbum Forlag 1993

Biskop Martin Lønnebo har skrevet 30 meditasjoner om ørkenen. Hans utgangspunkt er opplevelsen av den fysiske ørken i Israel og Egypt, men meditasjonene tar snarere for seg den indre ørken. Han vil ledsage leseren gjennom den åndelige eller følelsesmessige ørkenen.

Biskopen er en utmerket veileder. Han har valgt den litterære form 'kveldstanker': "Jeg sitter på toget og skriver min kveldsandakt. Det må jeg, ellers blir det for sent"; "I kveld er det egentlig altfor sent til å skrive; "I kveld leser jeg om igjen fortellingen om prøvelsen i ørkenen". . . Vi blir også tatt inn i

en verden som vel er fremmed for oss, der vi får glimt av hverdagen til en svensk biskop, med dens bekymringer, dens gleder og ikke minst dens reiser.

Jeg tror likevel at det neppe ville være godt å bruke biskopens korte tekster som lektyre på nattbordet. Hans tanker er altfor oppkvikkende! Man får slett ikke lyst til å sove etter å ha lest ham. Man får tvert imot lyst til å jobbe videre med hans tanker, som f.eks. når han skriver: "Bortenfor alt vi ser, er Guds skjønnhet. Å bare være, er å komme stadig nærmere Gud, han som har navnet: Jeg er den jeg er."

Lønnebos meditasjoner tar for seg kjente bibeltekster. Det kunne lønne seg for leseren å slå opp i Bibelen og lese hele sammenhengen, enten før eller etter lesningen av kveldstankene.

Boken anbefales!

Brian McNeil c.r.v.

Familien i kaleidoskopet

"I dag holder det ikke å se familien kun fra én synsvinkel, vi bør ha et kaleidoskop for hånden," sa H. Richard McCord, nestleder ved de amerikanske biskopers "Sekretariat for legfolk, familie, kvinner og ungdom", i et foredrag under erkebispedømmet San Franciscos "Minikonferanse om familien". Snur vi kaleidoskopet den ene veien, "vendes oppmerksomheten mot en hel bråte utfordringer og spørsmål angående famili-

elivets stilling i dag og de fremtidige muligheter. Snur vi det en annen vei, kan vi fokusere på verdier og trosutsagn om ekteskap og familie. Og dreier vi ytterligere på det, dukker et sett målsetninger og strategier opp."

McCord understreket at "familielivet er hellig grunn (-) et sted for hjemmelaget hellighet. Det gjelder for to-foreldre- som for én-forelderfamilien, for familier med religiøst sett 'blandede ekteskap', og famili-

er med gjengifte skilte. På det pastorale plan betyr det at man må være åpen for de verdier dette mangfoldet tross alt rommer. Selvsagt finnes det grenser, og åpenhet for det som er av verdi, må ikke mistolkes som godkjenning av en norm. Man erkjenner ganske enkelt tingenes tilstand og regner med at Gud virker i alt levet liv, virker forsoning i Kristus".

ORIGINS

Nordisk hyrdebrev om familien:

Kort og klokt

"I de siste måneder er det stadig blitt rettet angrep mot det syn på familien som de kristne står for. Det er derfor nødvendig å minne om det fundament av sannhet dette synet er basert på," noterer de nordiske biskoper i det innledende avsnitt til sitt "Hyrdebrev om familien" som ble lest opp i de katolske kirker i Norden den 9. oktober.

"Mange trekk ved vår tids livsmønster legger hindringer i veien for et kristent familieliv," noterer biskopene. Og viser både til stress der begge ektefeller er utearbeidende, og den påkjennning det er å være arbeidsløs, det vil si "ikke få bruke sine evner og krefter i tjeneste for andre". Endringene i kjønnsrollemønsteret betegnes som noe "godt og nødvendig", men skaper også spenning.

I en tid med forvirring "med hensyn til hva en familie er", og hvor staten via lovgivningen "i stedet for å oppmuntre til stabile familieforhold", inntar "en nøytral holdning", fremholder biskopene "den grunnvold av sannhet" som den kristne familie bygger på: "en overenskomst mellom en mann og en kvinne om å gi seg selv til hverandre for hele livet i kjærlighet og gjensidig respekt, til beste for seg selv og for å avle og oppdra barn". De to må kunne stole helt og fullt på den gjensidige "støtte og hengivenhet, også i perioder med særlige vansker og i hverdagslivets grå ensformighet".

Etter katolsk syn er ekteskapet "et sakrament", et nådemiddel, og ved sine løfter og sin gjensidige kjærlighet blir ektefellene "delaktige i Gud Faders skapende gjerning". Det er ektefellers "privilegium og glede" å få avle og oppdra barn. Biskopene uttrykker medfølelse med barnløse ektepar, men ber dem snu sin lidelse til støtte for dem som har oppdrageransvar.

Ekteskapet er "et guddommelig kall" som trenger "forberedelse og vern", men ofte skorter det på vernet. Vi må derfor "søke nye veier" for å støtte unge familier og skape møtesteder for dem; det må bli "en prioritert oppgave for menighetene". Men også når det gjelder familiens plass i kirkens liv og misjonsgjerning, er det "bruk for nye idéer", mener biskopene.

Det er ofte diskrepans mellom idealbildet av familien og virkeligheten, og omsorgen for gjengifte skilte og deres situasjon ligger biskopene særlig på hjertet. Her "er det nødvendig å se de mange forskjellige tilfeller hver for seg" og gi "individuell omsorg", for både samlivsbrudd og evt. nytt ekteskap kan skyldes så mangt; biskopene nevner eksplisitt dem som "er subjektivt overbevist om at deres første ekteskap er ugyldig". Uansett grunn: Skilsmisse og gjengifte setter ingen utenfor det kristne fellesskap: "De må fortsette å be, delta i messeofferet og være med i kirkens apostoliske aktiviteter."

Biskopenes spesielle omsorg gjelder også dem som bor alene og "ikke er inkludert i en familie i egentlig forstand": enker og enkemenn, skilte som ikke gifter seg igjen, og de som av ulike grunner "aldri har vært gift" - mennesker som ikke frivillig har valgt å være "uten familie", og som, for i sitere pave Johannes Paul II, "synes meg å stå Kristi hjerte særlig nær", og som fortjener hengivenhet og aktiv omsorg fra kirkens og prestenes side" (*Familiaris consortio* § 85). Kirken har nok "ikke alltid gitt akt på disse ordene", innrømmer biskopene, og ber alle som er engasjert i pastoralt arbeide, om å vise særlig omsorg for de ensomme.

"Familien kan nok oppfattes som noe høyst dagligdags og trivielt, men våre familier viser oss Gud selv, hvis vi bare har øyne som ser og ører som hører," understreker biskopene avslutningsvis.

Sceneskifte

Ikke skal livet drive
på søvnens grumsete strøm
og langsomt og sikkert rive
dets mønster istykker med drøm.

Ikke skal hjertet tåle
at dagen er uten verd
og uten å kjempe måle
sin lykke i føyelig ferd.

Alle de sterke skanser
som stenger for livets krav,
må sprenge med våkne sanser.
Din byrde av jern, kast den av.

Du trenger ikke lenger bære
- slik som du måtte før -
din jernbyrd av skam, av ære.
En verden står ved din dør.

Du trenger ikke være
en annen enn den du er.
Du trenger bare lære
ditt hjerte å kjenne der.

Glem dine drømmestrender,
natten og det som var.
Fyll dine tomme hender
med lysvåken gjernings svar.

Ingrid Høvik

Biskop trer tilbake etter 15 år
Den 57-årige indiske biskopen John Baptist Thakur av Muzaffapur ønsker å trekkes seg tilbake fra sitt embede etter femten års virke. Han mener at ingen biskop bør sitte lenger enn femten år som leder for et bispedømme, det fører bare til stagnasjon i det kirkelige liv.

CHRIST IN DER GEGENWART

Johannes Paul II: seksten år som pave
Den 16. oktober, fire dager før lanseringen av sin bok, kunne pave Johannes Paul II se tilbake på 16 år som den katolske kirkes overhyrde. I sin bok understreker paven at kirken ikke kan begi seg inn på "ulykkelige kompromisser", det vil si ved å mykne opp upopulære regler for å imøtekomme opinionen.

I sin tale til de vel 50.000 som hadde samlet seg på Petersplassen for å minnes

valget for 16 år siden av den første ikke-italienske pave på 455 år, ga paven bl.a. uttrykk for håpet om at "Kirken vil be til Gud for meg. . . slik at jeg kan fortsette å tjene mine brødre ved å styrke dem i troen". Pavens ord var et svar på en hilsen fra en afrikansk kardinal som fikk applaus fra de fremmøtte da han takket paven for "alt det De gjør hver dag for kirken og for verden".
CATHOLIC HERALD

20

LESERBREV:

Evige løfter og fattigdomsløftet

I St.Olav (9/94) var det et intervju med sr. Hedwig Osterhus vedrørende synoden om ordenslivet. Mitt innlegg er ikke ment som noen polemikk mot sr. Hedwig, men gir uttrykk for noen tanker jeg selv har gjort meg på bakgrunn av hennes utsagn om at det trengs en ny teologi på området. Det er to forhold jeg vil ta opp, nemlig forståelsen av de evige løfter og fattigdomsløftet. Mine merknader skal ikke forstås som kritikk av enkeltpersoner eller ordenssamfunn.

Ordensløftene regnes ikke av Kirken som eget sakrament, men liturgi og ritualer omkring bl.a. avleggelsen av de evige løfter, har et klart sakramentalt preg. En nonne ble i hvert fall tradisjonelt betraktet som "Kristi brud" - hvilket må anses som en klar henspeiling på ekteskapets sakrament. Det hender at ordensfolk går ut av klosteret. I enkelte tilfeller har man blitt løst fra ordensløftene (de evige løfter) på 2-3 måneder.

Evighetsperspektivet mister da sin brodd. Videre synes jeg det må være urettferdig i forhold til dem som prøver å få sitt ekteskap annullert - disse må gjennom en sak i Tribunalet hvor saksbehandlingen kan ta år. En ordenssøs-

ter eller -bror må også gjennom et lengre 'samboerskap' innen ordenen før hun eller han kan avlegge de evige løfter.

Ekteskapsløftene er ikke evige, kun "til døden skiller dere ad". De kan også inngås uten forberedelsestid av noen særlig lengde. Samboerskap blir jo ikke akkurat anbefalt av Kirken. På mange måter mener jeg evige løfter burde være vanskeligere å bli løst fra enn ekteskapsløftene.

Hva betyr fattigdomsløftet i dagens Norge? Hva er det ordensfolk gir avkall på økonomisk sett? F.eks. forvalter St. Josephsøstrene så store verdier - økonomisk sett - at det gjennomsnittlig pr. søster overstiger det den vanlige mann og kvinne forvalter. Jeg er selvfølgelig klar over at disse verdier er 'arv' fra tidligere søstres slit og sparsommelighet, og ære være dem for det. Videre er de norske ordenssamfunn 'filialer' av internasjonale ordenssamfunn - noe som gir den enkelte en betydelig økonomisk sikkerhet.

Fattigdom for den enkelte blir lett et spørsmål om hvordan rikdommen er organisert - personlig eller felles. Også familier kan tenkes å forvalte sine verdier gjennom stiftelser, og da blir ikke forskjellen fra et ordenssamfunn særlig stor i den sammenheng. Fattigdomsløftet er etter min mening blitt svært hult slik det fungerer her i Norge. Det bør kanskje fjernes eller gis et mer reelt innhold. Gunnar Markussen

Pastoralrådsmøte i OKB

Innvandrer spørsmålet står øverst på programmet for Pastoralrådet i Oslo katolske bispedømme (PRO) for tiden - en naturlig følge av at den katolske kirke i dagens Norge i særdeles grad er en innvandrerkirke. Ikke rart derfor at de to hovedsakene på dagsordenen for høstens PRO-møte - som tradisjonen tro holdes på Mariaholm Skolesenter - knyttet an til denne problematikken. Punkt 7 på dagsordenen gjaldt "retningslinjer for nasjonale sjelesørgere", det vil si prester som har ansvar for store nasjonale grupper. Retningslinjene har vært ute til høring i menigheter og organisasjoner, og ble nå vedtatt.

Et hovedmål for den nasjonale sjelesorgen, som også gjenspeiles i retningslinjene, er å finne den rette balanse mellom det å dekke virkelige behov for nasjonal sjelesorg på den ene side - det gjelder først og fremst den eldre generasjon innvandrere og folk som er i landet for kortere perioder - og det å lede innvandrerne inn i det øvrige katolske menighetsliv i vårt land. Retningslinjene legger opp til at den nasjonale sjelesorgen ikke må virke som en hemsko for slik integrasjon.

Et forslag til "opplegg for språkopplæring og kulturell innføring for utenlandske prester som kommer til OKB", stod også på dagsordenen og ble godkjent. OKB har hittil manglet tiltak på dette punkt, men nå legges det, heldigvis, opp til både førstehjelp og mer langsiktige støttetiltak og strategier som skal gjøre det lettere for utenlandske prester å finne seg til rette i vårt land generelt og i våre menigheter.

Jubiléer stod også på dagsordenen, og det ligger nå adskillig idéer og tanker på bordet om neste års 1000-årsmarkering for kristningen av vårt land og om det enda større jubiléet år 2000 innebærer. Tiden vil vise hva det blir til. Og når dette leses, har antagelig PROs noe lettvektige *ad hoc* mediekommisjon - kun én av de tre medlemmene er mediefolk og ingen representerer radio/TV-siden - lagt frem sin innstilling om hvordan mediebildet i OKB bør se ut.

Fra Bønneboken: For paven

Herre, vi tror og bekjenner i fullkommen tillit at din Kirke skal bestå til tidenes ende, slik du har lovet. Derfor kjenner vi ikke angst og uro for din Kirkes fremtid og velferd. Vi vet ikke hva som gavner den best, men uten frykt legger vi fremtiden i dine hender, hvor urovekkende alt kan synes. Men ett ber vi deg om: Gi din tjener og stedfortreder, vår pave Johannes Paul, visdom og kraft. Gi ham nådens trøst i dette liv og udødelighetens krone i det kommende.

Kardinal J.H.Newman (1800 - 1891)

Katolske forleggere fortørnet

Tyske katolske forleggere er fortørnet over at Vatikanet "for annen gang lar en katolsk bestselger gå til et ikke-katolsk forlag", melder Katholische Nachrichten-Agentur (KNA). Ifjor gjaldt kontroversen den nye katekismen, nå er det pavens bok som det italienske forlaget Mondadori - en del av president Berlusconi's medieimperium - har hovedkontrakten på og formidler videre til andre forlag.

"Man er fortørnet langt utover våre kretser," sier formannen i Det tyske for-

bund for katolske forleggere og bokhandlere. Han viser til gunstige tilbud fra flere katolske forlag og finner det "beklagelig at Vatikanet ved en slik publikasjon kun ser på de økonomiske sider av saken". Dessuten: Det forlaget som nå publiserer paveboken, har bøker av Vatikankritikere som Uta Ranke-Heinemann ("Evnukker for himmelens skyld") på sin bokliste, mens "katolske forlag som utgir bøker av f.eks. kirkekritikeren Eugen Drewermann, straks er diskvalifisert i Vatikanets øyne".

Spesulasjoner om paven helse

Etter råd fra sine leger, har paven avlyst sitt planlagte besøk i USA i november. Det har nørt opp under ryktene om at hans helse er på hell. Avlysningen skjer for at paven "raskere kan bli fullstendig rehabilitert" etter sin hofteoperasjon, sier legene. Som stadig understreker at paven er ved god helse, og som hittil ikke har villet kommentere de tydelige skjelvinger i pavenes høyre hånd og hans til tider tydelig lidende uttrykk.

THE TABLET

Pavens bok på markedet

Den 20. oktober ble den lansert, pave Johannes Paul II's bok *Over håpets terskel*. Det er første gang i moderne tid at en sittende pave utgir en bok. Den lanseres samtidig i rundt 40 land og ligger an til å bli litt av en bestselger. I England og Irland er rundt en kvart million eksemplarer forhåndsbestilt, melder *Catholic Herald*, i Tyskland over 100.000, i Spania nærmere 200.000. Den spanske forlegger, som også har deler av Latin-Amerika som oppland, håper på et salg henimot 400.000.

Tanken om selv å skrive en 'pavebok' fikk paven etter at han av ulike grunner måtte gi avbud til den italienske journalisten *Vittorio Messori* som hadde fått en avtale om et TV-intervju. Paven fant Messoris spørsmål så interessante at han selv ville skrive svarene på dem. Messori gav for noen år siden ut boken *Rapport om troen*, basert på et intervju med kardinal Ratzinger - en bok som ble viden kjent.

I Italia der forlaget *Mondadori*, som inngår i statsminister *Berlusconi's* medieimperium, står for utgivelsen, ble utgivelsen markert med et TV-program kvelden før. Boken ble også markert ved årets bokmesse i Frankfurt der *Mondadori* hadde en meget utstudert stand som lignet et kapell med alter og det hele. Og i Dublin holdt den lokale avlegger av den store britiske bokhandel *Waterstone* åpent til klokken slo 12. om natten den 19. for å ønske de første billass med pavebøker velkommen med en skål - slik var man først ute, uten å krenke 'release'-datoen 20. oktober, melder *The Tablet*.

Pavens fortjeneste på bokprosjektet skal gå til forskjellige gode formål som han selv har valgt ut.

Fra 10. november er boken på det norske bokmarkedet på *Aventura Forlag*.

Kairo - nok en gang

"Hvis Vatikanets ønsket var å bidra til å få til en bedre tekst i sluttdokumentet, så har de vunnet frem i sin sak. Hvis de derimot ønsket å bedre bildet av Vatikanet som diplomatisk institusjon, så tygger juryen ennå på sin kjennelse." Det var skusmålet en av de ledende vestlige forhandlere i Kairo ga Vatikanet i samtale med *The Tablet*-journalisten *Annabel Miller* ved konferanseslutt.

Bernt Kaut, president for den tyske katolske hjelpeorganisasjonen *Missio*, ser slik på saken, ifølge tidsskriftet *Christ in der Gegenwart*: "Som suveren stat var Vatikanet for opptatt av den diplomatiske drakamp om formuleringer omkring et omstridt emne, formuleringer som er til liten hjelp for den enkelte sjelsesørger i vedkommendes daglige arbeid." Diskusjonen om abort førte beklageligvis til at den kirkelige innsats for mer utviklingshjelp og for mer "grasrotorientert hjelp" knapt ble noe tema i Kairo.

Vatikanets konsentrasjonen om abort førte til at også mediene konsentrerte sin interesse om den katolske kirkes syn på abort og prevensjon. Riktignok kunne Vatikanet registrere en seier: De liberale land gikk med på formuleringen om at abort ikke under noen omstendighet kan brukes i familieplanleggingsøyemed. Men Vatikanet selv fant ikke å kunne undertegne i sin helhet det sluttdokumentet selv hadde vært med å forbedre, men tok forbehold på en del punkter. *Kaut* fremholder også at Vatikanets representanter ikke gjorde nok fremstøt for naturlige metoder for familieplanlegging. Og han slutter seg til den såkalte tredje verdens kritikk av den nordlige halvkule: Ofte knyttes utviklingshjelp sammen med befolkningsplanlegging; dessuten tas det for lite hensyn til ulike kulturelle, religiøse og samfunnsmessige tenkemåter.

Vatikan-nei til nattverd for gjengifte skilte

Nei til "pastorale løsninger"! Det er Vatikanets svar på spørsmålet om gjengifte skilte som ikke har fått sitt første ekteskap annullert, skal få adgang til nattverden. Forsåvidt ikke noe nytt i forhold til gjeldende kirkerett i det brev Troskongegasjonens formann, kardinal *Ratzinger*, har sendt til den katolske kirkes biskoper. Det syv sider lange brevet, som er godkjent av paven, er datert 14. september, "Festen for korsets opphøyelse".

"Familieåret er en god anledning til å gjenoppdage de mange tegn på kirkens kjærlighet til og omsorg for familien, og samtidig fremsette på nytt de uvurderlige rikdommer det kristne ekteskap som er familiens grunnvoll, rommer. De vanskeligheter og den lidelse mennesker i irregulære ekteskapelige forhold opplever, krever i den forbindelse spesiell oppmerksomhet," heter det innledningsvis. Det pekes på at det "flere steder" er søkt "pastorale løsninger" for folk i slike irregulære forhold, med utgangspunkt i den enkeltes samvittighet. Men "selv om slikt kan ha forekommet", har de biskoper som har tillatt det, ikke noen rett til å "bestemme over kirkens disiplin. Det tilkommer læreembede, i trofasthet overfor Den Hellige Skrift og Tradisjonen, å fremsette og tolke autentisk troens innhold, *depositum fidei*". Ekteskapet er ikke bare "en privat avgjørelse", men "en kirkelig og sosial institusjon", og "Kirken er bundet av Jesu ord".

Gjengifte skilte som ikke har fått sitt første ekteskap oppløst, og som ønsker å leve med i kirkens fulle fellesskap, må enten skille seg eller skrive sin synd og forplikte seg til "fullstendig avholdendehet". Brevet er et klart svar til de tre tyske biskopene ved 'Niederrhein' som i fjor tok til orde for individuelle "pastorale løsninger" på et området som lenge har vært et sårt punkt for mange.

St.Olav kommer tilbake til saken i neste nr.

Allerede 75?

Lørdag 22. oktober rundet St.Olavs teologiske medarbeider og konsulent, pater Albert Raulin o.p., de 75. Dagen derpå var det høymesse i en stappfull St. Dominikus-kirke i Oslo, med preken av pateren i velkjent stil. Og med kirkekaffe for den tallrike skare som ville hedre denne franske nordmann som i årtier har representert det beste i europeisk kultur- og åndstradisjon her hjemme - ved siden av å være en skattet sjekesørger. Og som tappert holder koken, skrantende helse til tross. Etter en tid med pendling mellom Norge og Frankrike, blir pateren nå fast å finne i klosteret i Neuberggt., til glede for mange.

Ad multos annos!

Og så var det St.Olavs standpunkt i EUdebatten:

"Det skulle du nok gjerne visst!"

22

NOVEMBER

(Norske Tidebønner - uke 1)

13. **33. søndag i det alm. kirkeår.**
Dan 12, 1-3, Heb 10,11-16.18,
Mark 13,24-32
14. Åp 1,1-4:2,1-5, Luk 18,35-43
15. Albert den Store, biskop og kirke-lærer. Åp 3,1-6.14-22, Luk 19,1-10
16. Margrete av Skottland. Gjertrud, jomfru. Åp 4,1-11, Luk 19,11-18
17. Elisabet av Ungarn. Åp 5,1-10, Luk 19,41-44
18. Vigselsfesten for Peters og Paulus' basilikaer i Roma.
Åp 10,8-11, Luk 19,45-48
19. Åp 11,4-12, Luk 20,27-40
(Norske Tidebønner - uke 2)
20. **Kristi Kongefest.** Dan 7,13-14,
Åp 1,5-8, Joh 18,33-37
21. Jomfru Marias fremstilling i templet.
Sak 2,14-17, Matt 12,46-50
22. Cecilia, jomfru og martyr.
Åp 14,14-19, Luk 21,5-11
23. Klemens I, pave og martyr.
Kolumban, abbed. Åp 15,1-4,
Luk 21,12-19.24.
Andreas Dung-Lac og ledsagere,
martyrer. Åp 18,1-2.21-23,19,1-3.9
Luk 21,20-28
25. Åp 20,1-4.11-21.2, Luk 21.29-33
26. Åp 22,1-7, Luk 21,34-36
(Norske Tidebønner - uke 1)

Liturgisk år 1994-95: C - 1

27. **I. søndag i advent.** Jer 33,14-16
1 Tess 3,12-4,2, Luk 21,25-28
28. Jes 2,1-5, Matt 8,5-11
29. Jes 11,1-10, Luk 10,21-24
30. Andreas, apostel.
Rom 19,8-18, Matt 4,18-22

DESEMBER

1. Jes 26,1-6, Matt 7,21.24-27
2. Jes 29,17-24, Matt 9,27-31
3. Frans Xaver, prest. Jes 30,19-21.
23-26, Matt 9,35-10,1.6-8
(Norske Tidebønner - uke 2)
4. **2. søndag i advent.** Bar 5,1-9
Fil 1,4-6.8-11, Luk 3,1-6
5. Jes 35,1-10, Luk 5,17-26
6. Nikolas, biskop. Jes 40,1-11,
Matt 18,12-14
7. Ambrosius, biskop og kirkelærer.
Jes 40,25-31, Matt 11,28-30
8. Jomfru Marias uplettede
unnfangelse. 1 Mos 3,9-15.20,
Ef 1,3-6.11-12, Luk 1,26-38
9. Jes 48,17-19, Matt 11,16-19
10. Sir 48,1-4.9-11. Matt 17,10-23
(Norske Tidebønner - uke 3)
11. **3. søndag i advent.** Sef 3,14-18,
Fil 4,4-7, Luk 3,10-18
12. Johanna Franciska av Chantal,
jomfru. 4 Mos 24,2-7.15-17,
Matt 21,23-27
13. Lucia, jomfru og martyr.
Sef 3,1-2.9-13, Matt 21,28-32

14. Johannes av Korset, prest og kirkelærer.
Jes 45,6-8.18.21-25, Luk 7,19-23
15. Jes 54,1-10, Luk 7,24-30
16. Jes 56,1-3.6-8, Joh 5,33-36

“Lux illuxit” lanseres internasjonalt

Den gregorianske platen *Lux illuxit laetabundi* med Olavssekvensen av samme navn og ellers sang fra jule-repertoaret har lenge vært utsolgt fra Kirkelig Kulturverksted. *Choer Grégorien de Paris* har hittil kunnet levere CD-er de hadde på lager, men nå tømmes lageret. Paris-koret har forhandlet seg til retten for relansering internasjonalt utenom Skandinaavia, nå også med tekstoversettelser. For tiden forhandler pariserne om også å få rettighetene til Skandinaavia.

Platen kommer ut med et nytt omslag: En madonna med barnet - malt på tre på slutten av 1200-tallet. Maleriet stod opprinnelig i Odda kirke, men befinner seg nå på Bergens historiske museum. Nidarosdomen vil få plass på baksiden.

Platen vakte stor oppsikt da deler av *Lux illuxit* var lagt inn som kjerne i Arne Norheims musikk til avslutningsseremonien for Lillehammer-OL.

Det er vel en offentlig hemmelighet at pariserne ventet en norsk relansering i forbindelse med OL, men når så ikke skjedde, har de satt seg i sving selv. Platen kommer i god tid før jul.

Odda-Madonnaen vil kanskje dra på reise til Columbia og andre deler av Sør-Amerika om ikke så lenge. Turné er på trappene. *D.G.S*

Bønnens apostolat i november:

At politikerne viser ansvar i arbeidet for å tjene det felles beste.

At forkynnelsen av evangeliet i Asia må møte ekte forståelse og bære rik frukt.

Bønnens apostolat i desember

At 150-årsjubileet for Bønnens apostolat må gi de kristne apostolisk iver for ny-evangeliseringen

At Afrika-synoden må styrke fellesskapet, samarbeidet og misjonsånden hos kirkene på det arfrikanske kontinent

Neste nummer utgis 13. desember. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Albert Raulin o.p.

Liv Greni

Gunnel Vallquist

Brian McNeil c.r.v.

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo
Telefon: 22 20 72 48
Fax: 22 36 02 63

Nytt hefte fra Unge Norske Katolikkers serie:
P. T. Olsen: **Den katolske kirkes Sakramenter**
30.-

Pave Johannes Paul II: **Over håpets terskel**,
hf. 238.-

A. Callahan: **Spiritual Guides for Today**.
Rahaer/Merton/Weil/Nouwen/Underhill, h. 165.-

A Carthusian Miscellany. **The Wound of Love**.
Hva er, og hvordan lever karteusere, h. 174.-

J. Danielou: **Carnets spirituel**, h. 295.-. Anmelt
av G. Vallquist i St. Olav nr. 9.

H. Küng: **The Great Christian Thinkers**.
Paulus/Origen/Augustin/Aquinas/Luther/Schleier-
macher/Barth, h. 189.-

C. S. Lewis: **The Business of Heaven**. Daily
Readings. h. 135.-

Ramon Lull: (1232-1316) ridder, poet og filosof.
Das Buch vom Freunde und vom Geliebten.
Om kjærlighetens mangfoldige sider, h. 107.-

H. Nouwen: **Here and Now**. Living the Spirit, h.
120.-

N. P. Tanner: **Decrees of the Ecumenical
Councils**, vol. I-II, h. kr. 1.700.- pr. sett.

ADVENTSKALENDERNE ER KOMMET

OBS: Nye åpningstider:

Mand-Fred.: 10.00-17.00.

Lørd. 10.00-14.00.

Vi sender over heie landet.

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
GEORG FOERSTER
Tlf.: 22 15 54 26/22 15 56 06

Vennligst meld
adresseforandring
til
St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

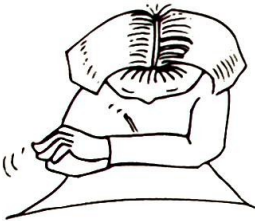
CARITAS | NORGE
DEN KATOLSKKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo, Tlf.: 22 60 77 75

Gavekonti:

Postgiro: 0814 5 00 40 64 – Bank: 7041.05.13976

Blikk
på tiden

EU og annet blandet selskap

Bare så det er sagt: Det skal ikke handle om 'saken', om ja eller nei til EU, men hvordan man nærmer seg det hele. En aldri så liten *discours de la méthode* som det heter på mer akademisk hold. Men man trenger ikke være spesielt akademisk for å ha observert at EU-debatten her hjemme forlengst har antatt bibelske dimensjoner. Om man ved forrige korsvei, i 1972, raslet med det katolske spøkelseset og viftet med et dokument med det talende navn Roma-traktaten, mobiliserer man nå Skriften og Vårherre mot EU. (Svenskene, stakkar, som vi jo vet ikke har så lett for det, holder seg fremdeles med en fullblods katolikkhets, men den skal vi barmhjertig la ligge i denne omgang).

Hos oss satser man anno 1994 på forbundsfeller i kampen. Som Skriften og Vårherre. Ja, ikke Ham selv direkte. Parabol og satelitter og data til tross, en hotline til Himmelen finnes ikke, ennå., og det kan drøye en stund før Herren selv i egen tree-nighet dukker opp til interaktiv holmgang på skjermen. Men slik teknisk incommunicado er intet hinder: Det er mange nok som mener å vite hva han mener. Det har det alltid vært.

Og nå er der tegn og varsler, om ikke i sol og måne, så i Brussel og deromkring, som stemmer illevars-lende overens med ulykkesvangre ting i de hellige bøker. Som f.eks.

dette giganttårnet de bygger i Brussel. Et noe ekstremt tilfelle av den kjente lidelse *gigantomania vulgaris*, ville nå vi si, men så enkelt er det ikke. Tårnet er en slags reinkarnasjon av Babels tårn, men med motsatt fortegn: Et tårn som symbol på at man nå forsøker å samle det Gud selv i en fjern fortid i vis vrede splittet opp. Bibelhistoriens Babelforvirring viser at "nasjonen er en gudgitt og gudvelsignet enhet," sier pastor Åge Åleskjær i Oslo Kristne Senter - på bokmarkedet med et hefte om "Nasjon eller union?" - til avisen Vårt Land. Som ikke helt henger med lenger når pastoren ut fra sin Bibel, "ikke kan se at vi har Guds velsignelse med oss hvis vi velger å delta i noe slikt", dvs. union med "imperiebyggere om Tyskland, Frankrike og Spania", som er noe helt annet enn f.eks. "en union med land som Sverige og Danmark".

Men det er flere enn Åleskjær som er bekymret over å komme i blandet selskap. I boken "Skjebnevalg" skriver redaktørene Finn Jarle Sæle og Jan Åge Torp at "det er 'naturlig' for kristne å be om et nei ved folkeavstemningen". Deres argumenter har med Dyret i Johannes Åpenbaring å gjøre, og med EU som redskap for Antikrist. Imponerende på et vis at de vet så sikkert at det er *det* Åpenbaringen dreier seg om! Selv må vi erkjenne at våre følelser overfor akkurat det skriftstykket, ligner svært på dem tegneren Albert Engstrøm - Kolingens far - streker opp et sted: Filosofen som med penn i hånd river i sitt rufsede hår og fortviler: "Da jeg skrev dette, forstod både Gud og jeg det, nå forstår bare Gud det!"

Legkvinne og kirkelig løsarbeider som vi er, har vi hittil holdt denne vår manglende forståelse for oss selv,

men noen ord fra pater Hilarion - eller var det hans alter ego pater Pollestad? - i Vårt Land her forleden, har gitt oss mot til å vedkjenne oss den. "Det gode med Åpenbaringen er at den er fullstendig ubegripelig. Dermed kan den brukes til alt," sier pateren. Som mener hele snakket om EU som dyret i Åpenbaringen er å "rubrisere under fenomenet folklore". Og som dertil tror at "Gud er forholdsvis nøytral i EU-debatten - som i så mange andre saker".

Tiltredes! At pateren hører til på nei-siden, styrker hans poeng - om nå det skulle trengs.

Men tilbake til engstelsen for det blandede selskap og over til noe som heter AU - ikke EU. For AU (forkortelse for Arbeidsutvalget i Pastoralrådet i Oslo katolske bispedømme) har finlest St.Olav nr. 8 (i seg selv laudabelt) og underveis registrert en annonse med telefonnr. for en gruppe katolske lesbiske, homofile og bifile katolikker som har "sosialt samvær og støtte, diskusjoner og dialog med Kirken" som formål. Av AUs møtereferat, intet hemmeligstemplet papir, ser vi at man mener "plassering og utforming av annonsen var uheldig", og at forholdet bør påtales.

Selvsagt bør det det! Særlig det med plasseringen. Det er dessuten bibelsk hevd for slik påtale. Skjønt, det var muligens mer graverende det han, rabbineren fra Nazaret, gjorde: Han spiste sammen med dem. Med tollere og syndere. Og stengte ikke døren når de oppsøkte ham, skal vi tro evangelisten.

I AU- som i EU-debatten: Selv velmenende mennesker kan til tider bli vel nidkjære på Vårherres vegne.

Observatoria